

X. évf. 3-4. szám

2020 március-április

Komárom-Esztergom megyei könyvtárszakmai folyóirat

(A Téka Téma utódja)

<http://kemlib.jamvk.hu>

<http://epa.oszk.hu/02700/02762>

Kiadja a József Attila Megyei és Városi Könyvtár

2800 Tatabánya, Fő tér 2. **Felelős kiadó** Mikolasek Zsófia igazgató

Felelős szerkesztő: Szilassi Andrea.

Rovatvezetők: Suller Ildikó Tünde, Fábíán Ildikó, dr. Horváth Géza,
Márku Mónika, Mikolasek Zsófia, Szilassi Andrea.

Műszaki szerkesztés: Szilassi Andrea

ISSN 2062-5782

TARTALOM

Megyei körkép

<i>Mikolasek Zsófia (Tatabánya)</i>	
Ezt az évet biztosan nem feledjük	4-6. oldal
<i>Mikolasek Zsófia (Tatabánya)</i>	
Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia – a megyei könyvtár vállalásai	6-7. oldal
<i>Nász János (Tatabánya)</i>	
Virágot a Virágnak – Betekintés az örök nő korrajzába.....	7-8. oldal
<i>Nász János (Tatabánya)</i>	
Van kiút a klímaváltozásból?	8-9. oldal
<i>Szilassi Andrea (Tatabánya)</i>	
Cool túra az építészet világában – Internet Fiesta 2020.	9-10. oldal
<i>Schmölitz Margit (Esztergom)</i>	
Közösség, kultúra, innováció	11-12. oldal
<i>Schmölitz Margit (Esztergom)</i>	
Elérkezett az olvasás ideje!	13-14. oldal
<i>Sinkó Ildikó (Tata)</i>	
„Az Élet él és élni akar...” Sallai Zsuzsa volt a vendégünk	14-15. oldal
<i>Sinkó Ildikó (Tata)</i>	
Korona... ..	15-19. oldal
<i>Szabó-Berghauer Zoltán (Dorog)</i>	
Hírek a járványhelyzet okozta változásokról, Dorogról	20. oldal
<i>Takács Tímea (Oroszlány)</i>	
Helyzetjelentés Oroszlányból	21. oldal
<i>Szabó Ildikó (Lábatlan)</i>	
Lábatlani helyzetkép a járvány idejéről.....	21. oldal

Mi történt a KSZR háza táján?

<i>Fábián Ildikó (Tatabánya)</i>	
Robotmehcskék (BeeBotok) a szomori könyvtárban	22. oldal
<i>Pósa Andrea (Bajna)</i>	
Bajna állandó programokkal várja az érdeklődőket	22-23. oldal
<i>Tóth Andrásné (Neszmély)</i>	
Baba-mama klub a neszmélyi könyvtárban	23. oldal

Kitekintő

<i>Tóth Enikő (Tatabánya)</i>	
Görgényi István festőművész életműkiállítása a Tatabányai Múzeumban	24-33. oldal
<i>Horváth Szabolcs (Tatabánya)</i>	
Interjú Bakos Józseffel, a Holnap Magazin főszerkesztőjével	33-34. oldal

Gyereksarok

Suller Ildikó Tünde (Tatabánya)

Gurulás nap a gyermekkönyvtárban ..... 35-36. oldal

Suller Ildikó Tünde (Tatabánya)

Gyerekkönyvtár – olvasók nélkül..... 36-38. oldal

Helytörténet, honismeret

Márku Mónika (Tatabánya)

A fák, amelyek megtaláltak – Gengeliczky László életrajzi könyvéről ..... 39-40. oldal

Dr. Horváth Géza (Tatabánya)

Történelmi sétával emlékeztünk 1848/49-re..... 40-42. oldal

Gyüszti László (Tatabánya)

Számlálatlanul – Zsidó családtörténetek Tatabánya elődközsegeiből (1896-1945.)

-Simonik Péter könyvéről..... 42-44. oldal

Nagyné Sári Alíz Imola (Tatabánya)

Helytörténeti séta Bánhida erőműi lakótelepén ..... 45-46. oldal

Egyesületi rovat

[Honlap hír]

Az MKE 52. Vándorgyűléséről ..... 47. oldal

[Honlap hír]

Közgyűjteményi szervezetek közös állásfoglalása a KJT változtatásáról..... 47-48. oldal

[Honlap hír]

Pályázati felhívás „Az év fiatal könyvtárosa-díj” elnyerésére..... 48-49. oldal

Sajtófigyelő

Márku Mónika (Tatabánya)

2020 március..... 50. oldal

Márku Mónika (Tatabánya)

2020 április ..... 50-54. oldal

Ezt az évet biztosan nem feledjük

MIKOLASEK ZSÓFIA

Nehéz és emlékezetes év lesz a 2020-as. Tudtuk ezt már januárban is, hiszen idén költözünk könyvtárunk új épületébe. Nagyon vártuk – várjuk már azt a pillanatot, de a helyzet nehezebb lesz ebben az évben, mint gondoltuk. Március 17-ével kezdődően, a járványügyi helyzetre való tekintettel a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár minden szolgáltatóhely zárva tart. Ennek ellenére nem hagyjuk magukra olvasóinkat, átköltözünk az online felületekre. Virtuális látogatóink naponta friss bejegyzésekkel találkozhatnak, amelyek között az állandó programok éppúgy megtalálhatóak, mint az alkalmiak. De mivel is foglalkozunk a kényszerű zárva tartás alatt?

Digitális feldolgozás

Az E-könyvtár bővítése van napirenden, mégpedig egészen új alapokon. Egy nyertes pályázatnak köszönhetően folyamatos a digitális feldolgozás és a feltöltés a rendszerbe. Az új könyvtár megnyitásával bő tartalommal az E-könyvtárunk is kinyitja virtuális kapuit.

Podcast

Ez a szolgáltatás teljesen új, az alkalom szülte. Naponta két anyagot tesz fel a könyvtár soundcloud felületére, persze az adások elérhetők facebookon és a www.jamvk.hu oldaláról is. Minden nap hallható a Retró napi lapszemle, ami kétszáz

évvel visszamenőleg válogat magyar nyelvű napilapokból, folyóiratokból - de mindig olyanokból, amik az adott napon jelentek meg. Nagyon változatosak a hírek: viccesek, most is aktuálisak, érdekes nyelvezetűek. A karanténra való tekintettel két "aktuális" szépirodalmi mű kerül felolvasásra: Boccacciótól a Dekameron, és Rejtő Jenőtől a Vesztegzár a Grand Hotelben. De találkozhatnak a hallgatók helytörténeti adásokkal, góbbeságokkal és természetesen népmesékkal is.

JAMK NetRádió a SoundCloudról sugározva

Az új APP

JAMKAPU néven új appot fejlesztettünk ki, ezen keresztül az olvasók tudják kezelni a kölcsönzői állapotukat, könyvajánlókat olvashatnak, játszhatnak és virtuális (vagy akár valóságos) sétákat is tehetnek. Ezt a fejlesztést szintén az EMMI Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia pályázatából tudtuk megtenni.

Készül az új évkönyv

A megyei könyvtár évkönyve Gyüszti László igazgatóhelyettes kezében fut össze. Valamennyi munkatárs anyagát összegyűjti a kiadványban való megjelenésre. Az idei évkönyv számos érdekes anyagot tartogat a jövőbeli olvasóknak a helytörténeti összefoglalókból, a könyvtár elmúlt két évi munkájáról. Mivel a nemzeti összetartozás éve van, ezért ebben az évben nagy hangsúlyt kap a trianoni békeszerződés hatása a megye életére.

Jamkapu applikáció a Google Play webáruházból

Gyorsan halad az építkezés

A megyei könyvtár épülete továbbra is ütem szerint halad. Az őszi átadás továbbra is megvalósítható. Ennek érdekében az átköltözés előkészítő szervezése, előkészítése is zajlik. Annak érdekében, hogy ősszel a 3000 négyzetméteren minden a helyén legyen elég precíz előkészítő munkára van szükség. Folyamatosak a kooperációk, az egyeztetések a kivitelezőkkel és a Polgármesteri Hivatal munkatársaival.

Folyóiratokat juttattunk el a nyugdíjasoknak

Tatabánya Megyei Jogú Várossal együttműködve folyóiratokat juttattunk el az otthonmaradó nyugdíjasoknak, hogy segítsük az olvasáshoz jutást. A könyvtár folyóiratokat biztosított a programban, a kiszállítást a megyeszékhely munkatársai végzik.

500 folyóirat szolgálja az olvasást az otthonokban.

Pályázatok gyerekeknek, középiskolásoknak

A napi feladatok mellett a gyermekkönyvtárban ugyancsak készülnek ajánlók, cikkek, hangfelvételek, barkácsolós videók. Az olvasó pályázat utolsó feladatlapjának elkészítése, kiküldése – ennek megoldása már online is lehetséges -, beérkezők letöltése is árnyalttá teszi a napi teendőket. *(Ezekről részletesebben olvashatnak a Gyereksarok rovatban.)*

A gyermekkönyvtár a Megyei Ellátási és Módszertani Osztállyal karöltve megyei rajzpályázatot hirdet „Így tanulok otthon” címmel általános korú gyerekeknek. A középiskolás korosztály szintén egy pályázat keretében 15 másodperces Tik-Tok filmben mutathatja be, hogy hogyan éli meg ezeket a napokat.

Gyarapodó helytörténeti és ökológiai katalógus

A tájékoztató kollégák sem pihennek. 150 napilap, folyóirat folyamatos átnézése, a Komárom-Esztergom megyei történések, események, tudósítások adják a helyismereti katalógus állományának szaporodását. Az aktuális környezetvédelmi, környezettudatosítással kapcsolatos fontos cikkek, tanulmány katalogizálása is feladatunk. Munkatársaink tudományos munkája is folyamatos. Bibliográfia készül az irodalom területén Tatabányához kapcsolódó alkotók megjelenéseiről. Komárom-Esztergom megyei Nemzetiségi sajtó-bibliográfia és szintén Komárom-Esztergom megyei Színháztörténeti sajtó-bibliográfia is készül a home office ideje alatt.

Hiteles információk

Nagyon fontos a mostani helyzetben, hogy az emberek hiteles helyről származó információkkal szembesüljenek. A megyei könyvtár éppen ezért összegyűjtötte azokat az oldalakat, ahol az olvasók biztosan nem találkoznak álhírekkel a járványhelyzet alatt. A linkgyűjteményt a könyvtár facebook oldaláról tudják elérni az érdeklődők.

Kapcsolat, csak másként

Továbbra is gondoskodunk mind a központi könyvtár, mind pedig a fiókok számára a dokumentum beszerzésekről. Megrendeljük és érkeztetjük a dokumentumokat. A rendelést tudjuk home office-ban végezni, az érkeztetést az irodai ügyeleti szolgálatunk során valósítjuk meg. Ily módon folyamatos a könyvek, CD-k, DVD-k és a folyóiratok fogadása. A könyvtár zárva tartása alatt természetesen nem számolunk fel késedelmi díjakat azoknál a dokumentumoknál, melyek az olvasóinknál maradtak kikölcsönözve. Mindennapi feladataink közé tartozik, hogy az integrált könyvtári rendszerünk által automatikusan kiküldésre szánt felszólító leveleket visszafogjuk, hogy ne kerüljenek ki az olvasókhöz. A telefonon és e-mailben a kolcsonzes@jamk.hu postafiókra érkező leveleket fogadjuk és megválaszoljuk.

Nász János folyóiratokat és olvasnivalót szállít az Egyesített Szociális Intézmények lakói számára.

Fotó: Hatvani István

Megyei Ellátási és Módszertani Osztály

A KSZR sem pihen (mondjuk sosem szokott, ahogy a többi kolléga sem). Zajlik az internetes játékunk 3. fordulója (A képregények a téma) és készül a következő totó is. Lebonyolítottuk az Internet Fiestát, amelynek nyereményeit postán juttatjuk el a nyerteseknek. A megyei – hozzánk tartozó - könyvtárak beszerzéseit folyamatosan intézzük. Gyűlnek a könyvek, a barkácseszközök, nagyon várjuk, hogy kiszállíthassuk őket, és újra találkozunk kistélepi kollégáinkkal is. A könyvtárfelújítások sem maradtak abba: jelenleg

Dág és Sárísáp településeken folynak nagyobb átalakítások, bútorbeszerzések, de igyekszünk Bakonysárkány, Császársziget és Ete olvasói tereit is otthonosabbá tenni színes gyerekbútorokkal és babzsákokkal, vidám szőnyegekkel. De idén várható még Csépi és Szárliget könyvtárának teljes megújulása is.

Mindeközben a könyvújdonságok feldolgozása sem marad el, s mire újra kinyit a megyei könyvtár, olvasóinkat az újdonságok tára várja majd. Addig is találkozunk online a könyvtárral és munkatársaival az alábbi elérhetőségeken:

Web: <http://www.jamvk.hu/>

Facebook: <https://www.facebook.com/kemjamk/>

Podcast: <https://soundcloud.com/user-484715088>

Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia – a megyei könyvtár vállalásai

MIKOLASEK ZSÓFIA

A magyar kormány megalkotta 2017-2025 között a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégiát, melynek keretében hatalmas célokat tűzött maga elé. A könyvtári szelet megvalósításáért az Országos Széchényi Könyvtár a felelős. Ennek köszönhetően hosszas várakozás után 2019 augusztusában, a szabadságot közepette megjelent a várva várt pályázat, melyet igen rövid határidővel kellett beadnunk, és amely komoly anyagi erőforrásokat biztosít a pályázaton nyert intézményeknek ahhoz, hogy megvalósíthassák a kormány és természetesen a saját elképzeléseiket.

Amire pályáztunk:

Beruházás: Könyvtárunk a digitalizációs munkájához a pályázat által biztosított források felhasználásával professzionális A3-as műhelyszkenner beszerzését valósította meg. A feldolgozáshoz szükséges számítástechnikai és adattárolási kapacitás rendelkezésre állt. A beszerzett szkennert szerencsésen kiegészíti a könyvtárunk leendő digitális laborjának eszközparkját.

A digitalizálás folyamán keletkezett hatalmas adatmennyiség biztonságos tárolására RAID50

szintű adattárolásra alkalmas hálózati adattárolót szereztünk be, a biztonságos üzemeltetéséhez szükséges szünetmentes tápegységgel.

Az adatfeldolgozáshoz megfelelő teljesítményű közép kategóriás irodai számítógépeket (Intel i5) vásároltunk azok szoftverkörnyezetével (képfeldolgozás, OCR).

Dologi kiadások: A szkennelés felbontás 100-600 dpi szoftvercsomagot, a Perfect Book 3.0 lapgörbület kiegyenlítő korrekciós szoftvercsomagot és az IMAGING Kit szoftvercsomagot, vásároltuk meg, hogy eleget tegyünk a Fehér Könyvben leírt kívánalmaknak.

Online elérhető digitális tartalmak interaktív megjelenítésére, mobil alkalmazásfejlesztésre, valamint a tartalmak menedzselését támogató rendszert alakítottunk JAMKAPU néven. Az általunk megvásárolt szolgáltatási csomag alapvetően három fő elemet tartalmaz:

- Mobilalkalmazásfejlesztés, amely támogatja a digitalizált tartalmak megjelenítését, interaktív elemek felhasználásával segíti az ismeretszerzést, az oktatási célú felhasználást
- Tartalomkezelő rendszer, amely segítségével a digitalizált tartalmak kezelhetők, módosíthatók, publikálhatók, amely rendszer kiszolgálja a mobilalkalmazást, valamint a webes megjelenítést
- Publikációs interfész, segítségével a tartalomkezelő rendszerben kialakított virtuális séták, virtuális kiállítások HTML alapú, reszponzív formában, eszköz függetlenül publikálhatók, egyszerű módon beépíthetők különböző weboldalakba.

Humán erőforrás bővítése: Könyvtárunk nem rendelkezik megfelelő humán erőforrással ahhoz, hogy elvégezze a megnövekedett digitalizálási feladatokat. Azért, hogy a digitalizáló berendezés maximálisan kihasználtsa legyen, három főt vettünk fel négy hónapra. Ők a szkennelési és az OCR feladatokat látták el. A beszkenelt anyagok feldolgozását a JAMK munkatársai végzik.

A folyamat során kifejlesztünk 3 db digitális tananyagot.

Témáink és szerzőink:

- dr. Horváth Géza: Bányászattörténet Tata-bányán
- Számadó Emese: Trianon hatása Komárom-Esztergom megyére
- Mikolasek Zsófia: Komárom-Esztergom megye színház története

A tananyagokhoz óravázlatokat készítünk az általános és középiskolás korosztály számára, melyek felkerülnek honlapunkra.

A pályázat részeként webaratást végzünk, melynek során a megyénkben található, archiválásra érdemes, főleg kulturális tartalmú honlapokat gyűjtjük össze.

Nagyon örülünk ennek a pályázatnak, bár nagyon sok munka van vele, és nyilvánvalóan nem jött jól a veszélyhelyzet sem. Mindenesetre a digitalizálás szkennelési részét befejeztük, közel 15 000 oldalt sikerült archiválnunk ily módon. Jelenleg az OCR és a feldolgozás folyik. Nagyon remélem, hogy őszre e-könyvtárunk is megújul, és a valóságos könyvtári épület kapui egyszerre nyílnak majd a virtuális kapukkal, a kutatók (és a magunk) örömére.

Virágot a Virágnak! Betekintés az örök nő korrajzába

NÁSZ JÁNOS

Vass Virág dedikál. Fotók: Hatvani István

A nemzetközi nőnapon, a Szent Borbála téri irodaház kávézójában szervezett rendezvényünkön különleges ajándékkal leptük meg olvasóinkat, látogatóinkat. Ezúttal *Vass Virág* író fogadta el meghívásunkat. Aki ismeri munkásságát, tisztában van azzal, hogy akármilyen történetbe ágyazva, akármilyen megközelítéssel, de könyvei fókuszában mindig a nőiesség és annak megélése, kifejezése áll.

A találkozó első részében az író fordítói, írói pályafutásának jelentős állomásairól, családi hátteréről beszélt, kiemelten az újságírói korszakáról. Minden nap mozgásba hozta, ösztönözte kíváncsiságát, hogy feltérképezze a fogyasztói világunkban élő nőket, hogy az mennyire tudja még magáénak érezni a hagyományos mintákat, szerepeket, és ezeket hogyan lehet harmonikusan összeegyeztetni egyre nyitódó, egyre felgyorsuló világunkkal. Otthonülően, de mégis úton lenni mindig, a változásba habarodva, harmincévesen talál magára és jönnek sorba a regények alapélményeit képező utazások: Moszkva, India, Isztambul, Berlin, Párizs. Így a hátralévő időben vallattuk az utazások során megélt élményekről, amelyek mennyi karakter megrajzolását tették lehetővé. Írói hitvallásába az is beletartozik, hogy hasznos legyen az, ami megszólítja. A hasznosság pedig maga az értékteremtés, az örök nő korrajzában jelenkori rögzítése és megosztása. Mert bárhol is járunk, mindig otthon vagyunk, akár fülig szerelmesen ülve egy fa tetején és énekelve.

Köszönet *Zantleitnerné Szabenyi Zsuzsanna* kollégának, akinek jóvoltából papírból hajtogatott kézműves” virágot nyújtottunk át minden hölgyvendégnek, köztük *Vass Virágnak* is a találkozó végén.

Van kiút a klímaváltozásból?

NÁSZ JÁNOS

Agócs Csilla volt a vendégünk 2020. február 24-én – szökőnapon - aktuális öko-estünkön. A szerző, lelkes kutató nemrég megjelent könyvének bemutatóját ajánlottuk fel, mégpedig azért, mert nagyon is aktuális a klímaváltozásról beszélni, hiszen szinte minden nap szóba kerül az életünkben, s annak minden részterületét érinti, mindenünkben hatással van ránk. Csilla végzettségét tekintve erdőmérnök. Családi háttere, vonatkozásai és a természetszeretete arra ösztönözték, hogy életfeladatul azt válassza, hogy megértjük, mi történik körülöttünk valójában, milyen folyamatok alakítják az éghajlatot.

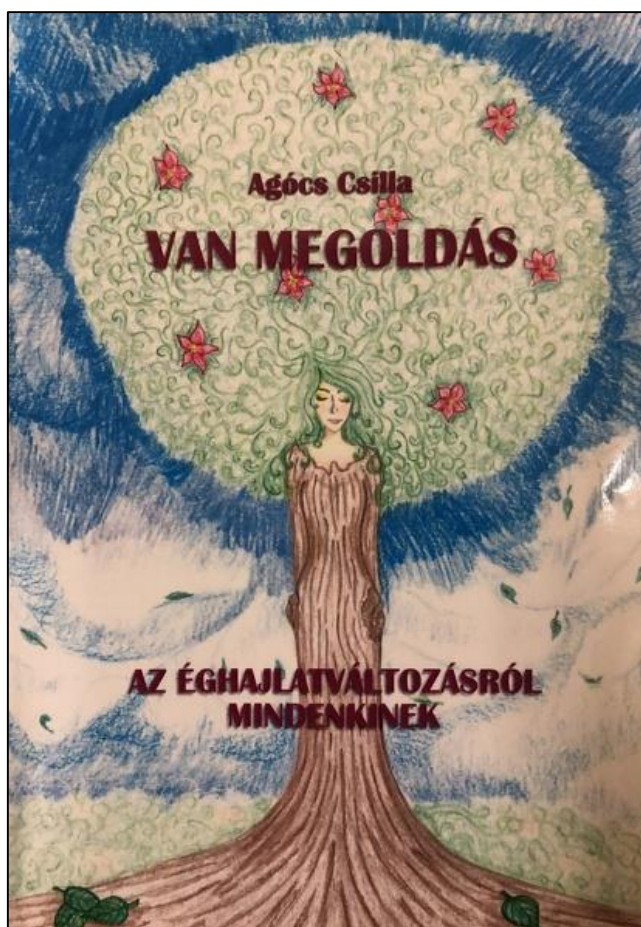

Agócs Csilla. Fotó: Nász János

Az édesapja által tanított örvényelméletet használva, azt az összefüggésrendszert vizsgálta, mi történik akkor, ha az éghajlatot befolyásoló szabályozórendszer felborul. A növényzet és erdők megléte alapvető a bolygó, a légkör, a vízháztartás minőségi fenntartásához. Egy fa képes 400 liter vizet elpárologtatni - akár egy nap alatt is. A csapadék 40%-át a helyben elpárologtatott víz adja. Vízalapú bolygón élünk, de egyre kevesebb az ivóvíz, és úgy tűnik, az emberiség egyre jobban elhatárolódott a természettől. Minden ember minden cselekedetével hatással van a környezetére:

otthon, a munkahelyen, a közlekedésben, táplálkozásban, szórakozásban. A természetben való viselkedésben környezettudatosabban kellene élnünk. A természetet károsító dolgokat, a pénz és profit által generált, fogyasztói életmódból fakadó, nem kívánt változásokat csökkenteni szükséges azért, hogy újra egyensúlyba, harmóniába kerüljünk természetes világunkkal.

A szerző 13 éve kezdett el ezzel a témával foglalkozni, maga is természetközeli életmódot folytat. Könyvének megírásában az egyszerűsége és közérthetősége törekedett. Van megoldás, ha szeretnénk az éghajlat egyensúlyának helyreállításáért tenni, de nincs már nagyon idő ezen gondolkodni, és másokra várni. A könyvben foglaltak értékét a bőséges irodalomjegyzék is alátámasztja. Iskolás korosztályoknak, pedagógusoknak, felnőtteknek, a természet barátainak jó szívvel ajánlható, hogy ezzel ébresszenek másokat is.

Agócs Csilla: Van megoldás. Az éghajlatváltozásról mindenkinek. Ekvilibrum kiadó, 2018.

Cool túra az építészet világában – Internet Fiesta 2020.

SZILASSI ANDREA

2020. március 22-től 5 napon át online információkereső vetélkedőre hívtuk a vállalkozó kedvű embereket kortól, nemtől, lakóhelytől függetlenül.

József Attila Megyei és Városi Könyvtár Tatabánya

Internet Fiesta

2020. MÁRCIUS 22-26.

Cool Túra az építészet világában

online információkereső verseny számítógéppel, okostelefonnal vagy tablettel

RÉSZLETEK:

www.jamvk.hu/2020/03/10/cool-tura

Ez volt immár a negyedik online vetélkedőnk a Fiesta idejére időzítve – mindig más-más témakörben. A feladatok számítógéppel, tablettel, vagy okostelefonnal is megoldhatók voltak. A vetélkedő feladatlapját ezúttal is a Redmenta webhely online alkalmazásával készítettem.

Mivel a járványhelyzet következtében az iskolai oktatás áttevődött a digitális térbe, ezért komoly aggodalmat jelentett számomra, hogy nem lesznek-e túlterheltek a Redmenta szervezői, működik-e rendben a hozzáférés az előre elkészített feladatlaphoz a megadott időben. Szerencsére félelmeim alaptalannak bizonyultak.

A vetélkedő anyagának összeállításánál arra törekedtünk, hogy egyszerűen, röviden megfogalmazott, ugyanakkor érdekes kutatni valót adjunk a résztvevőknek – könnyebb és nehezebb feladatokat egyaránt kínálva. Az építészet hálás témakör

– bőséges forrást jelentett a feladatok összeállításánál. Bekerült a feladatlapba az indiai Taj Mahal és a mianmari ősi település, Bagan, melyet tízezer templom völgyének is neveznek. Valószínűleg az amerikai Longaberger ház helyszínének felkutatásával tölthették a legtöbb időt el a versenyzők. Nyomába eredtek még az internet szárnyain a Hundertwasser-féle Waldspirálnak, valamint Wincent Callebaut Agora Garden toronyházának is. Egyszerűbb feladatot jelentett felismerni, milyen anyagból készült Elora Hardynak a képen látható iskolája (bambusz). Természetesen könyvtárról is készült feladat. Nem hagyhattuk ki Los Angeles közkönyvtárát, melynek falai kívülről könyvespolcot formálnak. A különleges épületek mellett hidak és felhőkarcolók utáni kutatásra is kellett időt szánni.

Big Basket - így is nevezik a hétemeletes newarki Longaberger házat Ohio állam Newark településén

A magdeburgi vízhíd is okozott némi fejtörést, milyen típusú híd valójában a felkínált 4 lehetőségből

Mindazonáltal a beérkezett válaszok alapján egyik feladat sem bizonyult túl nehéznek: 169-ből 25 résztvevő küldött be hibátlan megfejtést; további 17 versenyző csupán 1 vagy 2 pontot veszített.

Az idei részvétel minden várakozásunkat felülmúlta! Bizonyára a járványhelyzet miatti digitális oktatásra való átállás is hozzájárult ehhez. Honlapjainkról 623 alkalommal töltötték le az eseménnyel kapcsolatos plakátot és információs oldalt. A közösségi médiában ezek 223 megosztást eredményeztek. Komárom-Esztergom megyéből versenyeztek *Tatabánya, Tarján, Súr, Héreg, Tardos, Pilismarót, Vértestolna, Szákszend, Gyermely, Ete, Bajna, Tokodaltáró, Tata, Csépi, Kömlőd és Dunaszentmiklós településekről*. Megyénk határain túlról is érkeztek kitöltések: *Hajdúszoboszló, Pécs, Hajdúszovát, Nádudvar, Kaba, Derecske, Püspökladány, Földes, Ebes és Letenye településekről*. Tudomásunk van arról is, hogy iskolai osztályok és tanáraik is nekigyürköztek az online feladatlapnak; így például Hajdúszoboszlón és Tarjánban tették sokan.

A [megoldásokat tartalmazó feladatlap](#) pdf-ben letölthető a fenti linken.

Március 27-én, a vetélkedő lezárulta utáni napon megnézhatték a résztvevők (saját fiókjukon keresztül), hogy milyen eredményesen dolgoztak. Könyvtárunk pedig már ezen a napon eredményt hirdetett – köszönhetően a Redmentának, amely a javításokat – pontozásokat rendkívüli módon megkönnyítette, gyorsította.

A várakozáson felüli részvétel egyben azt is eredményezte, hogy az előre megrendelt ajándékokból (*mobil töltők, Bluetooth fülhallgatók, szelfi botok, laptoplámpák, olvasónagyítók*) kevesebb állt rendelkezésre, mint amennyit eredetileg szétosztottunk volna. Maximálisan 33 pontot lehetett elérni. Ajándékot kaptak azok, akik legalább 31 pontot értek el – ők 42-en voltak. A díjakat a JAMK Megyei Ellátási és Módszertani Osztálya finanszírozta. *Fábián Ildikó* osztályvezető személyesen csomagolta a nyereményeket, amelyeket postán juttattunk el a boldog nyerteseknek, és húsvét előtt megérkeztek mindenkire.

Közösség, kultúra, innováció

SCHMÖLTZ MARGIT

Az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár frissen kinevezett igazgatójaként, a KemLib kérésének eleget téve, örömmel mutatkozom be a kollégáknak. Megtiszteltetésnek, szép feladatnak és nagy felelősségnek tartom a városi könyvtár vezetését. Alázattal fogok bele a munkába, amely most, a koronavírus idején súlyos terhekkal nehezítve indul. Terveimet, elképzeléseimet a könyvtárról nem csupán a szakmával, hanem Esztergom lakóival is szeretném megosztani. Fontosnak tartom, hogy a könyvtárügy közügy legyen, párbeszéd alakuljon ki az olvasókkal, és azokkal is, akik eddig a könyvtár felé sem néztek. Intézményvezetői pályázatomban a “Közösség, kultúra, innováció” címet adtam. E három fogalom, “hívószó” köré csoportosítottam elképzeléseimet, és ezek alapján tervezem megvalósítani ötleteimet.

A könyvtárak **közösségteremtő küldetése** napjainkban mindinkább előtérbe kerül. A szakmai fórumok és az olvasók egyaránt egyetértenek a könyvtár közösségformáló erejével, egyre szélesebb körben nyílik igény a könyvtári terek többcélú alkalmazására. A helyi közösségek erősítése, támogatása kiemelt szerepet kap terveim között. Ennek kettős hatása lehet a könyvtár életére: egyrészt a valódi értékek közvetítésének megkönnyítése, másrészt az olvasókkal, vagy a reménybeli olvasókkal való kapcsolatteremtés, és -ápolás elősegítése. Napjaink elidegenedő társadalmában a könyvtárlátogatók nem csupán információra szomjaznak.

A kép forrása: Schmöltz Margit írói honlapja:

<https://schmoltz.webnode.hu/>

Az olvasók társas interakciókra vágnak, nyugodt, ugyanakkor inspiráló légkörre, ahol egyrészt választ kaphatnak a mindennapi életükkel kapcsolatos gyakorlati kérdésekre, másrészt intellektuális és lelki feltöltődésben lehet részük. A használók valós igényeire reflektálni nem csupán lehetséges, de el is várható. Különös aktualitást ad ennek a koronavírusos időszak. Mindazon terveket és módszereket, amelyek pályázatomban szerepeltek, a járványhelyzet miatt át kellett gondolni. Annyi bizonyos, hogy az első pár hónap, fél év mindenképpen átformálja a gondolkodásunkat nem csupán a mindennapokban, de a könyvtári szerepvállalást illetően is.

A **közösség igényeit**, vagyis az esztergomi lakosok információs szükségleteit egy közösségi térként funkcionáló könyvtár számtalan módon tárogathatja, célozva ennek mind teljesebb körű megvalósítására. A könyvtár több mint tíz esztendeje “átmeneti” helyen kénytelen működni, valódi otthon nélkül. Egyik legfontosabb célkitűzésem, hogy a város vezetésével együttműködve, végre méltó helyet kapjon állományunk, hiszen ez szolgálja a közösség érdekeit.

A **kultúra**, a kulturális értékek őrzése fontos feladata a könyvtáraknak. Ez a küldetés azonban értelmetlenné válik, ha az értékek átadása, élővé tétele nem történik meg. Minden újabb generációnak közvetíteni kell a tudást. A folyamatosan megújuló tudományos és művészeti kincsek bemutatása állandó kihívás a könyvtárak számára. A városi könyvtár vezetőjeként különös figyelmet fordítok arra, hogy valamennyi korosztály számára elérhetővé tegyem ezeket a kincseket.

A Helischer József Városi Könyvtár eddig is katalizátor szerepet töltött be a helyi alkotóközösségek életében, és ennek megőrzését, ápolását magam is fontos feladatnak ítélem.

Az **innováció** természetes és szükséges része a könyvtári munkának. Az újító szemlélet segít követni a gyors technológiai, társadalmi változásokat, az információszerzési, és -fogyasztási szokások alakulását. Habár fontosnak tartom a hagyományok ápolását, a kultúrkincsek őrzését, álláspontom szerint ez nem mond ellent az innovációnak - sőt! Az újító megoldások, a szemléletváltás segíthet abban, hogy a könyvtár, vagy nevezhetjük akár tudásközpontnak is, megtalálja és betöltse méltó helyét Esztergom művelődésének mindennapjaiban. A kultúrát erőforrásként használva, tudatos tervezéssel a városimázs építésének eszközévé tehetjük. Amíg a jelenlegi helyen működik a könyvtár, a programok és a szemlélet megújítására nyílik lehetőség, a későbbiekben pedig (az új könyvtárépület megvalósulásával) szolgáltatásaink is bővíthetnek, színesedhetnek.

Úgy vélem, hogy az állományépítés és a magas színvonalú szolgáltatások biztosítása *mellett* a mai könyvtárak fontos feladata a közösségépítés. Egy közel harmincezer lakosú település városi könyvtárában ez a küldetés tudatos felkészülést, és kitartó, alapos munkát követel.

Nagy hittel, lendülettel fogtam a könyvtár vezetésébe, remélve kollégáim támogatását, kérve együttműködésüket a közös feladatokhoz. Tudom, hogy csapatként kell dolgoznunk, hogy céljaink megvalósuljanak. Könyvtárvezetői pályázatom fókuszpontjában, a közösségen, innováción és kultúrán kívül a következő alapértékek állnak:

- folyamatos megújulás, a legújabb trendek figyelése
- a városlakók valós igényeinek figyelembe vétele
- elhivatott kultúraátadás
- magas szintű, ugyanakkor mindenki számára elérhető, fogyasztható, élvezhető tartalmak
- proaktív, pozitív, jövőcentrikus hozzáállás.

Bízom benne, hogy a koronavírus-veszély elmúltával belefoghatok mindazon ötletek megvalósításába is, amelyek most háttérbe szorultak.

Elérkezett az olvasás ideje!

SCHMÖLTZ MARGIT

Az esztergomi Helischer József Városi Könyvtárban ezzel a szlogennel szólítjuk meg a vírusveszély miatt kialakult helyzetben olvasóit.

A váratlan, ugyanakkor eddigi életünkben példa nélküli szituációra olyan válaszokat igyekszünk találni, amelyek nem sablonosak. Az önkormányzattal együttműködve az elsők között hirdettük meg házhoz szállítási szolgáltatásunkat. A rendkívüli helyzet alatt könyvet nem veszünk vissza, ugyanakkor minden szerdán megkapják olvasóink az általuk kért köteteket. Telefonon, e-mailben és a közösségi oldalakon keresztül is várjuk az igényeket, ha kell, kollégáink örömmel személyre szabott olvasmányokat is ajánlanak.

A szolgáltatást még egy kis meglepetéssel is megtoldjuk: az összekészített könyveket ajándékként csomagoljuk, díszszalaggal átkötjük. A felnőtt és a gyermek olvasók részére külön kísérőlevelet szerkesztettünk, melyben biztosítjuk őket arról, hogy a járvány után is visszavárjuk őket. Ezt a színes kis üzenetet szintén megkapják a könyvekkel együtt.

A beiratkozás menetén is lazítottunk átmenetileg, hogy aki most szeretne kölcsönözni, az a beiratkozás hiánya miatt ne kerüljön hátrányba.

Intenzívebbé tettük jelenlétünket a közösségi oldalakon. A legfiatalabb olvasók részére, a gyermekkönyvtári szolgáltatások népszerűsítésére létrehoztuk a KÖNYVMAZSOLÁK oldalt a Facebookon. Itt színes hírekkel, könyvajánlókkal, játékokkal és kvizekkel várjuk a gyerekeket. Ugyancsak itt tájékoztatjuk őket a megváltozott kölcsönzési lehetőségekről is.

A könyvtár elé elhelyezett polcraól ingyen vihetnek olvasmányokat az olvasók. Ezzel talán enyhítjük csalódásukat, ha zárt kapukat találnak, amikor meg akarnak minket látogatni.

A felnőtt olvasók számára interaktív játékokat terveztünk. Irodalmi kvizek, kreatív, alkotásra serkentő feladatok várják az otthon ülőket. Minden aktivitást igyekszünk úgy szervezni, hogy mindazok, akik ilyenkor velünk tartanak, nyitáskor ismét ellátogassanak a könyvtárba. A meghirdetendő játékok ajándékcsomagjait, okleveleit nyitáskor tervezzük átadni.

A kényszerű zárva tartás alatt együtt ötletelünk, mivel tudnánk meglepni a visszatérő olvasókat. A gyermekeket, tiniket, felnőtteket egyaránt apró köszöntő ajándékokkal üdvözljük majd, ezek prototípusai ezen a héten elkészülnek.

Ugyancsak mostanra időzítettük két adag vászonzatyor megvarrását, amelyek a zöld gondolkodást serkentik. Ha újra nyitunk, ezekben bárki hazaviheti a kölcsönzött olvasmányokat, majd alkalomadtán visszahozhatja őket. Kicsiknek és nagyoknak különböző méretű zatyrokot terveztünk.

Ugyancsak megújítjuk az olvasói terünket. A régi, porló, szétmálló padlószőnyeg helyett, világos színű, nagy kopásállóságú laminált padlót fektetünk le. Ezzel megszépül az olvasóterem. A felnőtt könyvtárban játszósarkot alakítunk ki a legkisebbeknek, hogy míg a szülők válogatnak, ők is lefoglalhassák magukat. Mivel gyermekkönyvtárunk kényszerűségből egyelőre külön épületben működik, ezzel bizonyára örömet okozunk kisgyermekes látogatóinknak.

Helyismereti, várostörténeti anyagainkból folyamatosan ajánlókat, ízelítőket készítünk, ezekkel lépjük meg az érdeklődőket a közösségi oldalainkon. A

tinédzser korosztály igényeihez igazodva speciálisan az ő érdeklődésükre számot tartó programot fejlesztettünk ki: bevezetjük őket a kreatív naplózás rejtelmeibe. Hetente jelentkezünk új "leckékkel" a honlapunkon, ezeket a közösségi oldalakon is népszerűsítjük. A májusi KÖZÖSSÉGEK HETE programsorozathoz két játékkal is kapcsolódunk, ezek előkészületei is szintén most folynak.

A Helischer József Városi Könyvtár valamennyi könyvtárosa közösen dolgozik azon, hogy amint újra nyithatjuk kapuinkat, színes és rendhagyó programokkal lépjük meg olvasóinkat. A bizonytalanság nem kedvez a rendezvényszervezésnek, ugyanakkor a lelkesedésünket nem gátolja.

„Az Élet él és élni akar...” Sallai Zsuzsa volt a vendégünk

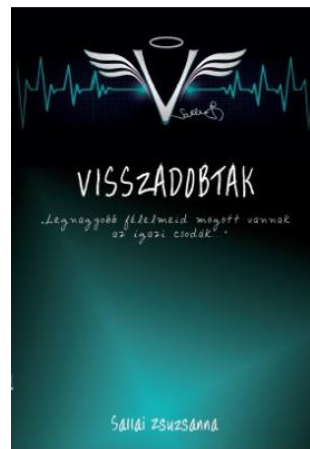
SINKÓ ILDIKÓ

Akár ez is lehetett volna a márciusi (egyelőre utolsó) Könyves Szerdánk mottója. Alig egy hete, szerda délelőtt felpörögtek az események, kétséges volt, hogy egyáltalán megtartjuk-e az eseményt. Vártuk a Fenntartó döntését, egyeztettünk az előadóval, s türelmesen válaszolgattunk az érdeklődő telefonhívásokra – akkor még a 100 fő alatti beltéri rendezvények megtartása engedélyezett volt.

Megérkezett vendégünk *Sallai Zsuzsa*, s dinamizmusával, kedves mosolyával, pörgésével megalapozta az esténket...sőt sokaknak a másnapját is szebbé tette.

Ki is ő? Négy gyermekes édesanya, ultramaratonfutó, futónagykövet, a Pomázi Futóbajnokok Sportegyesület létrehozója, a „Visszadobtak” című

könyv szerzője (ugyanazzal a címmel blogol is). S nem utolsósorban TÚLÉLŐ. Egy rendellenességgel (lyukas szívvel) született, amit 12 éves korában vett észre egy helyettesítő háziorvos. 13 évesen átesett első életmentő szívműtétjén, amit 9-szeres újraélesztés követett eddigi élete során. A hozzáállása páratlan az élethez: nem azt nézi, hogy amit elé sodort az élet, az 99 %-ban azt sugallná, hogy nyugodj bele, ez van, szedd a gyógyszereket marokszám, ne dolgozz, ne szülj, fordulj befele...NEM! Ő azt az 1%-t nézi, hogy ezzel az élet milyen feladat elvégzésére ösztökéli.

zésére ösztökéli.

41 évesen teljesen hátat fordított mindennek és kezébe vette élete irányítását. 2014-ben futni kezdett,

s azóta két cél motiválja: példát mutasson gyerekeinek („... azt szeretném, hogy mindig büszkék legyenek rám, példa lehessen nekik és megmutassam: A lehetetlen nem létezik!!!!”), s a futással visszaadjon valamit az embereknek, amit ő maga a futástól kapott.

A másfél óra pillanatok alatt elröpült, legalábbis a jelenlévők így érezték. A találkozó végén Zsuzsa még válaszolt a megfogalmazódott kérdésekre, készültek közös fotók, dedikálta a helyben megvásárolt könyveket.

Sallai Zsuzsannáról Goldschmidt Éva készítette a fotót

Ez volt az utolsó könyvbemutató nekünk és Zsuzsának is márciusban. Reméljük, hogy felelős hozzáállással úrrá lesz az ország a járványon, s utána újra indul a könyvtári élet(ünk) is.

Addig is OLVASSANAK! A fenálló helyzetre tekintettel az alábbi felajánlást tette Zsuzsa, éljenek vele, amíg a postai kézbesítés működik.

<http://pomazifutobajnokokse.hu/hu/konyv/>

Korona...

SINKÓ ILDIKÓ ÉS MUNKATÁRSAI

Erről nem a mesebeli fejfedő vagy a fogászati eljárás jut majd eszébe kicsiknek és nagyoknak, akik 2020 (márciusában) éltek e Földön...itt Magyarországon, itt Tatán.

Március 16-tól bezártak az iskolák, s polgármesteri döntés született a Magyary Zoltán Művelődési Ház, valamint a vele egy épületben lévő Móricz Zsigmond Városi Könyvtár bezárásáról is. Aznap még mindenki bejött a könyvtárba, reggeli értekezletünkön sebtében átterveztük a heti programokat (az író-olvasó találkozókat, a csoportos foglalkozásokat, a könyvtári órákat már előző héten lemondtuk), bezártuk a fiókkönyvtárakat, a kölcsönzéseket a TextLibben átállítottuk, április végéig elengedtük a késedelmi díjakat, megbeszéltük a honlapos, facebookos tájékoztatást. Honlapunk Segíthetünk? funkcióját és a vonalas számot adtuk meg elérési lehetőségként a maileken túl. Mindegyik lehetőséget kijelölt kollégához „kapcsoltuk”. Könyvtárközi kéréseket csak elektronikusan vállaltunk, saját állományból max. 10-20 oldalt, egyéb könyvtárakból pedig akkor, ha digitálisan tudták nyújtani.

Egy pályázat helyszíni ellenőrzése tolódtott, de az előkészületek folytatódtak (az önkormányzat volt a fő pályázó). Másik pályázatunk (TOP) már az elektronikus feltöltés előtt toporgott, a szükséges dokumentumok, árajánlatok beszerzésre kerültek, így különösebb zökkenő nélkül el tudtuk küldeni.

Mit lehet csinálni olvasók és nyitva tartás nélkül egy könyvtárban? - vetődik fel a laikusokban a gondolat. Sok mindent...rengeteg mindent...DE! Mit és hogyan csináljunk, hogy ne egy legyen a sok (ugyanolyan) program között a tatai könyvtári kínálat? (Akkor még csak a mesefelolvasással találkoztunk az fb-n.) Mit lehet átalakítani, az online térben elérhetővé tenni a megszokott, vagy már elindult programok közül? Milyen új ötletekkel jelentkezünk-online? S végül, de nem utolsósorban: ki hol dolgozzon?

Kollégáim szokásukhoz híven ontották az ötleteiket, megoldási javaslatokat a következő két hétre vonatkozóan 😊 Nagyon jó érzés volt hallgatni őket! Két nap múlva már új ötletekkel is jelentkeztek, hosszabb távra. (Igen, már az áprilisi programnaptárunk is betelt 😊)

Igazgatóként sokrétűbb feladatok álltak előttem, már a nemzeti ünnepi hétvégém azzal telt, hogy bújtam a jogszabályokat, lestem a híreket, kerestem a megoldásokat, Post-iteket sorakoztattam a feladatokkal: ki menjen azonnal home office-ra, kinek kell ehhez megfelelő (védelemmel ellátott) laptopot biztosítani... A munka törvénykönyvét ismerni kell minden vezetőnek, de ebben a helyzetben nem árt a tudás frissítése, valamint járványhelyzet sem adódik minden vezető életében... 😞

Egy kollégát aznap délutántól (március 16.), a másikat 17-től küldtem home office-ra, aztán március 18-tól három kolléga kivételével mindenki otthonról dolgozott.

Felvetődhet a kérdés, hogy miért küldtem el ilyen korán (?) home office-ra a többséget, miért nemcsak a kisgyerekeseket? Kézfertőtlenítőt és felületfertőtlenítőt ugyan az utolsó pillanatban, de még tudtam beszerezni tartaléknak. Akik ismerik a tatai könyvtár helyszűkés irodáit, tudják a választ: kis helyre jobban összetömöríteni, egyazon időben a munkatársakat nem célszerű... Pedig akkor még nem volt javasolt az 1,5 m-es távolságtartás. A többség tömegközlekedve jár dolgozni, maszkunk nem volt (egy nyugdíjas kollégánknak hála, egy héten belül mindenkinek lett, varrott maszk, mi mással, mint baglyos mintával? 😊)

A 10 főből tehát hárman jártak továbbra is be a könyvtárba: az egyik feldolgozó kolléganő, aki nem szeretett volna otthonról dolgozni (bár ez is megoldható), a gazdaságis kolléganő, aki remélte hogy napi teendői csökkenésével utoléri magát (nincs napi elszámolás, bankba járás, a postára is elég 2 naponta menni, a számlák egyre ritkábbak let-

tek...), valamint a takarítónőnk, aki a zárás kezdetekor még táppénzen volt a kisfiával (s így nyugodtan fertőtleníthetett, takaríthatott a kiürült helységekben).

A home office számomra nem volt (teljesen) ismeretlen, hiszen egy-egy sürgősebb pályázatot, elhelyezett odafigyelést igénylő beszámolót máskor is csináltam így módon, a betegségek miatti kényszerű itthonról dolgozást nem is említve. De itthonról összefogni a szintén otthonról dolgozó munkatársakat, nekem is kihívást jelentett az első napokban, hétben. Az alap a feltétlen bizalom volt felénk: tudtam, hogy maradéktalanul megcsinálják a rájuk bízott, megbízott feladatokat, további ötleteket hoznak. Természetesen volt napi beszámoló az elvégzett munkáról (google drive excel táblázat), láttam a honlapra, fb-re kidolgozott programokat, kvízeket, napi érdekest... stb. mielőtt kikerültek az említett felületekre. A feladat elvégzése volt a cél, s nem érdekelt, hogy hajnalban, vagy késő este készült el vele, hogyan osztotta be a napi 8 óra munkaidőt. Anyák (kisebb-nagyobb gyerekekkel), szüleik miatt aggódó felnőttek, szomszédoknak segítő kezű nyújtó emberek... A KOLLÉGÁIM, akiknek most is hálás vagyok, hogy mellettem állva, velem végzik a munkájukat, s remélem, hogy mire ezeket a sorokat olvassuk a KemLib -ben, már látjuk az alagút végét, s tervezzük az újraindítás programjait. Biztos vagyok benne, hogy a személyes találkozások programok kerülnek előtérbe.

A kényszerű zárás alatti programjaink megtekinthetők a www.konyvtarak.hu oldalon, valamint a www.mzsvktata.hu oldalon és a facebook oldalunkon.

Helyettük inkább álljanak itt érzések, tapasztalások a kollégáimtól... visszaolvasva majd érdekes lesz látni, mennyit változott (változott-e?)... Adatvédelem miatt a nevek nem kerültek teljes kiírásra, itt ott a szövegeket terjedelmi okokból rövidítettem, de a lényeghez nem nyúltam.

2020. április 6.

Home-office-os érzelmek – három hét után

D. Bea

„ Első napokban nehezebb volt szétválasztani a munkát és szabadidőt. Szerencsére hamar tudatosítottam magamban azokat az apró - cseprő dolgokat, amelyek segítségével "érzésre" is kialakítottam a most dolgozók/már nem dolgozok szakaszokat a nap folyamán.... Bennem csak most kezd leülepedni, hogy nem a megszokott rendben dolgozunk, eleinte egy nagyon-nagyon hosszú hétvégének éreztem a hétköznapokat is, amikor előre készülök valamilyen anyaggal. Részben ez annak is köszönhető szerintem, hogy én a korlátozás ellenére viszonylag "gyakran" találkozom személyesen is másokkal - eddig heti 2-nél kevesebbszer nem úsztam meg ☺

(D. Bea a helyettesem. Kiemelés S. Ildikó)).

A kollégáimmal online is jól tartjuk a kapcsolatot, így annyira nem érzem a személyes kontaktus hiányát (hogy később is így lesz-e, azt még nem tudom...) Nekem most könnyebbség, hogy eléggé introvertált vagyok. Meglepődve tapasztaltam magamon, hogy míg sokan mások alig bírják elviselni a személyes találkozások hiányát, én pont hogy megkönnyebbültem. Bele tudok merülni abba, amivel foglalkozom, nincs az a sok apróság (más emberektől), ami kizökkent. Az utóbbi napokban észleltem, hogy az olvasók hiányát kezdem érezni. Velük sajnos nincs más kapcsolatom, mint az olvasószolgálat, és a könyvek beszerzésekor kezdtem el gondolkodni, hogy hmmm, ez vajon tetszene ennek és ennek a hölgynek? De jó lenne megkérdezni, meg hogy mik történtek velem, mióta nem találkoztunk. Én úgy élem meg a home office-t, mint egy lehetőséget, mert sok mindent most meg tudok valósítani, amiről eddig csak gondolkodtam, de nem volt rá időm (mondjuk az sem árt, hogy a saját személyi gépem sokkal-de-sokkal erősebb az átlag gépeknél, és meg se kottyán neki az a sok feladat, amit egyszerre adok) :) Azt hiszem, ha lesz olyan program, amit ez-

után is életben tartunk, akkor lehet, hogy fogok engedélyt kérni némi "home office"-ra, mivel itthon sokkal gyorsabban és könnyebben megcsinálom. Amit imádok, hogy sokkal szabadabban tudom beosztani az időmet. Van egy alaprendszer, hogy kb. mikor kezdem az aznapi munkát és mikorra tervezem befejezni, de napközben sokat tudok finomhangolni. Az is nagyon furcsa volt, hogy mennyi időt nyertem azzal, hogy nem kell a munkába felkészülni/elmenni/hazajönni (pedig én aztán közel lakok), képelem, hogy akik távolabbról jönnek vagy reggel több időbe kerül míg elkészülni, azoknak mennyi idejük szabadult fel.

D. Zsuzsa

„ Épp március 16-tól indítottam volna el programozómat, az Irodalmi furfang következő játékát, amikor bezártuk könyvtárunkat. Így a Csukás István meséiből összeállított játékos feladatlapunk mellé olyan online segédletet készítettem, mellyel ugyanúgy ki lehet tölteni a kvízt, mintha a gyerekek személyesen bejöhettek volna a könyvtárba.... Attól tartottam, a szokatlan mód, az állandó gép előtti üldögélés elveszi a kedvüket a játéktól, s talán megoldás sem születik. Nagy öröömre tévedtem, mert már 2 helyes megfejtés érkezett fotó formájában!...Az elmúlt három hétben az okozott legnagyobb nehézséget, hogy elmaradt a kollégákkal való személyes találkozás. Egy új ötlet esetében

mindig konzultálok egy-egy munkatárssal, s ezek most mind elektronikusan történtek. Ezen kívül az olvasókkal való napi kapcsolat hiányzott a legjobban. Végül az, hogy más fejjel kellett gondolkodni, más szemszögből megközelíteni a programokat, azok publikálását más módon kell megtenni. Szerencsésnek mondom magam, mert az olvasók – alkalmazkodva az új helyzethez – ugyanolyan lelkesek és aktívak, mint eddig.”

F. Viktória (aki NEM otthonról dolgozott)

„ Nagyon jól éreztem magamat az elmúlt két hétben. Érdekes új helyzet. Kezdetben persze ijesztő is egy picit, és bizonytalansággal teli, de amint már kialakult egy munkarendszer, ugyanolyan, mint előtte. Minden rosszban van valami jó: Enyém az egész könyvtár. Minden teret telerakhatok a munkaeszközeimmel, tárgyaimmal, kényelmesen elterpeszkedek az árnyékos pultnál. Új könyvekkel dolgozom. Alig kell bárkihez vagy bármihez alkalmazkodnom. Szóval részemről ok a dolog. Azért remélem, hogy minél kevesebb áldozattal, veszteséggel rövid időn belül visszatérhetünk a szokásos rendhez.”

F. Anikó

„Amikor először meghallottam, mintha egy filmet néztem volna, amit épp kimerevítenek egy kockánál. Mély levegő. Nyugalom. Most az a legfontosabb.

Oké. Akkor most fussunk neki még egyszer. Mi is történt? Felütötte a fejét ez a vírus.

Tudok rajta változtatni? Nem.

Mit tudok tenni? Valami olyat kitalálni, amivel elvonom kicsit az emberek figyelmét a negatív dolgokról, a pánikról. Amivel lekötöm a figyelmüket, ha csak pár percre is. Amivel kikapcsolom őket, s szerzek nekik néhány kellemes percet. Napról-napra. Hogy várják ezeket a perceket. Hogy vissza akarjanak térni a könyvtár honlapjára újra és újra. Így született meg a Napi érdekes gondolata, melyben minden nap valamilyen évfordulós irodalmi érdekességről tájékoztatom az olvasókat.

Nem kevés munka. Megtalálni a megfelelő témát, hiteles anyagot gyűjteni hozzá (akár angolról vagy németről fordítva is), ajánló linkeket (olvasnivalót, filmet...) kutatni, amivel további nyugodt perceket szerezhetek az olvasóknak. Ráadásul változatosan. Minden nap valami más stílusban. Hisz mindenki más. Kell, hogy megtalálják a saját ízlésüknek megfelelő cikket. Várják, hogy a következő vajon „az övék lesz-e”?

És úgy tűnik működik. Tetszik nekik. Várják. Kommentelik. Rám írnak.

Úgyhogy igenis a könyvtári home office-nak van értelme.” ☺

F. Laura

„ Nagyjából háromnegyed éve dolgozom könyvtárosként a Móricz Zsigmond Városi Könyvtárban. Hónapokba telt, amíg nagycsaládos édesanyaként megszoktam a munkába járást, és a gyerekek is megszokták az új életvitelt. Már-már úgy éreztem, megy minden, mint a karikacsapás, mikoris elért bennünket ez az egészségügyi vészhelyzet. A gyerekeknél bevezetődött az otthon tanulás, mi, könyvtárosok pedig átálltunk „home-office” üzemmódba.

Felborult a napirendünk, és időbe tellett, mire kialakult egy új, egy jelen helyzetben is élhető életritmus.

Reggel a három gyermekem és én leülünk az íróasztalainkhoz tanulni, dolgozni. Amint belemélyedek a feladatomba, biztos, hogy mindenkinek kell a segítség. Segítek, ahogy tudok, majd visszaülök dolgozni. Mivel nagycsalád vagyunk, főzőm is kell, ehhez igyekszem a kora reggeli órákban legalább hozzákészülni. Általában délutánra maradnak a harmadikos gyermekem kreatív faladatai: origamit hajtogatunk, virágot, tavaszi képet alkotunk, sóliszt gyurmából edényeket festünk, ragasztunk. A házimunka jó esetben késő délutánra marad, vagy elmarad. Lefekvéskor még az jár az eszemben, hogy

feltöltöttünk-e minden házit, elküldtem-e minden emailt, elvégeztem-e minden feladatot. Laptopjaink általában reggel nyolctól este hatig vannak bekapcsolva, később már csak azért, hogy ügyintézzek vagy írjak még valami halaszthatatlant. Tudom, hogy fontos lenne a mozgás, de bizony előfordul, hogy ki se mozdulunk, pedig a levegő, a napfény csökkenti a stresszt és egy kicsit kikapcsol.

Másokkal ellentétben én még nem rendeztem át a szekrényeket, nem néztem régi filmeket és nem olvastam szépirodalmat. Egy-egy hanganyag meghallgatására volt kikapcsolódásként lehetőségem.

Összességében véve reméljük, hogy mielőbb vége lesz ennek a megterhelő helyzetnek és erősebbek leszünk általa.”

G. Éva

„ Home office? Ez az angol kifejezés gyorsan szalóigévé vált az én fejemben is, miután az élet rákényszerített. Először arra gondoltam, hogy kényelmesebb, mert nem kell utazni... és itt a vége az előnyök felsorolásának. Nincsenek elérhető közelségben a kollégák, nem szolgálunk ki olvasókat, pont arra az eszközre lenne szükség, ami az irodában van, és még sorolhatnám. Az internet adta lehetőségeknek köszönhetően a kollégáktól való távolság valamelyest leküzdhető, de semmilyen e-mail, messenger vagy videochat értekezlet nem helyettesíti a személyes kapcsolatot. Egy szükségállapot kényszerhelyzetben. Hetek múltán már a hiányérzet is kezdett felerősödni. Hol vannak a könyvtárba járó gyermekek, csoportok, szülők? Igyekszem őket foglalkoztatni a honlapon, facebook oldalunkon keresztül.

„...Havi hírlevelünkben most az online programjainkat kínáljuk. Örömmel láttam, amikor az áprilisit megszerkesztettem, hogy ugyanolyan bőséges, mint amikor a könyvtárba rendezvényeket szervezünk.

Mindemellett megválaszolom az olvasóktól elektronikus úton kapott üzeneteket, beleértve a hosszabítási kérelmeket is. No, és ott van még a tika. Na, nem a Mártika, hanem az ANALITIKA. A tatai helyi lap, a Városkapu Újság korábbi számaikat részletesen feldolgozom a TextLib rendszerben. Remélem, hamarosan eljön az idő, amikor ismét személyesen állhatunk szemtől szemben – olvasó és én.”

V. Réka

„ A mostani helyzetben azt mondhatom, szerencsém van, hogy otthonülő típus vagyok. Nagyon szeretek itthon lenni, így a kényszerű itthonlét kimondottan komfortos érzés nekem. Sokkal nehezebb volt megbirkóznom azzal, hogy megtaláljam az egyensúlyt az itthoni és a munkahelyi kötelezettségeim között. Ezt nekem egy viszonylag egyszerű módszerrel sikerült megoldanom végül. Mivel a férjemnek továbbra is muszáj munkába járnia, gyerekeink pedig még nincsenek, napközben senkihez nem kell alkalmazkodnom. A megoldást nekem az jelentette, hogy egy előre megszabott rendszert hozzak létre, amit egy kis tudatossággal könnyen be lehet tartani. Ez annyiból áll, hogy minden nap egy kijelölt időintervallumban dolgozom és egy másikban végzem az itthoni feladataimat, ezt pedig minden nap szigorúan ugyanígy tartom.

A másik dolog, ami eleinte kihívást jelentett az, hogy „békeidőben” két könyvklubot (egy Agatha Christie és egy Ifjúsági Könyvklubot) is vezetek, amiket ha nem is személyes találkozásokkal, de fent szerettem volna tartani. Így születtek meg a hetente jelentkező kvizek, amik elsősorban az eddigi klubdelutánjaink tematikáját dolgozzák fel. A felnőtt könyvklub tagjai mindig azt mondják, Agatha Christie gyógyít, pláne hangulatot, így remélem, hogy a kvizek is... ☺”

GÁTHY ZOLTÁN VÁROSI KÖNYVTÁR ÉS HELYTÖRTÉNETI MÚZEUM

2510 Dorog, Bécsi u. 42. Pf.: 17.

Hírek a járványhelyzet okozta változásokról, Dorogról

SZABÓ-BERGHAUER ZOLTÁN

Milyen átalakuláson ment át Dorogon a könyvtárosok élete? (Kérdező: Szilassi Andrea)

A bezárást követően ügyeleti rendet alakítottunk ki. Később párhuzamosan ráálltunk a home office-ra is. Senkinek nem kellett kényszerszabadságra vagy fizetés nélküli szabadságra mennie. A háttér munka azt jelenti, hogy az elmaradásokat pótoljuk, archiválunk; az iratokat rendezzük, selejtezzük; a számítógépek mappáit, a szerver tartalmát rendezzük; könyveket selejtezünk, a polcokat átrendezzük stb.

Hogyan módosultak a könyvtári szolgáltatások? Volt némi átmenet, vagy egyik napról a másikra be kellett zárnotok?

Nem volt átmenet. Bár kb. két héttel korábban a rendezvények megtartásával, létszámkorlátozással kapcsolatos irányelvek már megszülettek, de gyakorlatilag egyik napról a másikra zártunk be a fenntartó március 14-i döntése alapján. Ez hétfői nap lépett életbe (március 16.), de nálunk az szünnap, így a tényleges szolgáltatás-szüneteltetés március 17-től (keddi naptól) realizálódott.

Sikerült-e alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, elvárásokhoz? A kölcsönzések hosszabbítása, az integrált rendszer átállítása megtörtént-e zökkenőmentesen, vagy telefonon, emailen keresztül oldjátok meg?

Az olvasók hosszabbítási igényeit telefonon és email-ben tudjuk fogadni, vagy az online felületen érvényesíthetik. Április 27-től személyes kiszolgálás is van.

Hír a könyvtár honlapjáról:

TISZTELT OLVASÓK ÉS LÁTOGATÓK!

Április 27-től (hétfőtől) szeretettel várjuk azokat, akik szeretnék, illetve lehetőségük van kölcsönzött könyveiket visszahozni a könyvtárba.

Ezt délelőtt 9 és 11 óra, illetve délután 13 és 16 óra között tehetik meg.

Ha kölcsönözni is szeretnének, ahhoz előzetes egyeztetés szükséges telefonon vagy email-ben.

A kért könyveket megbeszélte időpontra előkészítjük.

Kérjük Önöket, hogy a visszahozatalhoz és a kölcsönzéshez a hátsó bejárat felől közelítsék meg a könyvtárat, és a kapunál található csengőt használják.

Az intézménybe továbbra sem lehet bejönni, a **visszavételt és kölcsönzést a kapunál bonyolítjuk.**

A könyvtár továbbra is ZÁRVA tart, a vészhelyzetre való tekintettel nem tud teljes körű szolgáltatást nyújtani. A munkatársak és egymás védelmében tett óvintézkedéseket betartva lehetőségeinkhez mérten továbbra is állunk rendelkezésükre. Megértésüket köszönjük.

A késedelmi díjat elengeditek-e, vagy elvárt az olvasóktól a hosszabbítás más módokon?

Az integrált rendszer még küldi a figyelmeztetéseket, de tájékoztatást adtunk arról, hogy a késedelmi díjtól eltekintünk a helyzet fennállásáig.

Mennyiben borította fel egyéb terveiteket ez a kényszerű leállás?

„Természetesen” nagyban felborította terveinket és éves programjainkat. Például több helyi vonatkozású, évente visszatérő vagy egyedi programot halasztottunk el, melyeket mind később szükséges bepótolnunk.

2020. április 13.

Helyzetjelentés Oroszlányból

TAKÁCS TÍMEA

Milyen átalakuláson ment át Oroszlányban a könyvtárosok, kulturális alkalmazottak élete?
(Kérdező: Szilassi Andrea)

Szerencsére sikerült minden kollégánál kiépíteni a TextLib Integrált Könyvtári Rendszert, így home office dolgoznak a könyvtárosok.

Hogyan módosultak a könyvtári szolgáltatások? Volt némi átmenet, vagy egyik napról a másikra be kellett zárnotok?

Március 14.-én jelezte Polgármester Úr, hogy teljes bezárásra kerül sor. Kedden már nem tudtunk ki-nyitni.

Sikerült-e alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez, elvárásokhoz?

Egyrésztől telefonos ügyeletet tart otthonról több Kolléga. Másrésztől a háttérmunkák elvégzése folyamatosan van szintén otthonról. Igyekszünk kihasználni az internet adta lehetőségeket. Napi érdekességek sorozatot indítottunk, heti kvíz kérdések oldhatók meg, illetve több feladat is megjelenik honlapunkon, www.okszik.hu és Facebook oldalunkon.

A könyvtári kölcsönzést automatikusan meghosszabbítjuk. Késedelmi díjat március 16-tól az intézmény nyitásáig nem számítunk fel.

Mennyiben borította fel egyéb terveiteket ez a kényszerű leállítás?

Teljes mértékben felborította mind a könyvtári mind a közművelődési részleg terveit.

2020. április 14.

Lábatlani helyzetkép a járvány idejéről

SZABÓ ILDIKÓ

A lábatlani Vitéz Sággy Antal Városi Könyvtárban jelenleg belső munkák folynak. Átrendezésre kerültek a helytörténeti dokumentumok, jelenleg a településről - évtizedekre visszamenőleg - megjelent sajtóanyagok feldolgozása, digitalizálása folyik. A bezárás óta – mely egyik napról a másikra kellett, hogy megtörténjen – teljes munkaidőben dolgozunk. A könyvtárt működtető két kollégánál egymástól kellő távolságban tud dolgozni, így nem volt szükség még a home office-ban történő munkavégzésre.

Az olvasókkal, látogatókkal Facebookon, Messengeren, Instagramon tartjuk a kapcsolatot. Itt illetve e-mailben kérjük a kölcsönzési idők meghosszabbítását. Aki ezt nem tudja megtenni (pl. nyugdíjasok), azoktól sem fogunk késedelmi díjat szedni. Ez az időszak az elfogadásról, egymás támogatásáról és a toleranciáról kell, hogy szóljon.

2018-ban könyvtárunk energetikai felújításon esett át, így abban az évben szinte teljes egészében zárva voltunk. A szép, „új” épületet tavaly februárban adtuk át a nagyközönségnek. Sok programmal, újjátással vártuk a látogatókat, aminek meg is lett az eredménye, beiratkozott olvasóink létszáma jelentősen nőtt. Ezt a tendenciát szeretnénk volna idén is folytatni, sok tervünk volt, amit sajnos most nem tudunk megvalósítani. Az elért eredmények így elveszni látszanak... Ahhoz hogy ezt újból elérjük, a nyitás után sokkal több energiánkba kerül majd, mintha szünet nélkül tettük volna. Ez a kihívás és ez a feladat vár majd ránk, ha átvészeli ezt a krízissel teli, jelenlegi helyzetet.

2020. április 6.

Robotméhecskék (BeeBotok) a szomori könyvtárban

FÁBIÁN ILDIKÓ

Dudaskó Zoltánné Edit, szomori kolléganőnk 2020 januárjában a fülünkbe ültette a bogarat, vagy inkább méheket? Saját korábbi tapasztalataira alapozva meghívott bennünket egy jó kis programra, melyre a települési könyvtárban került sor február 29-én. *Dérné Veresegyházy Erika* tanítónő mutatta be nekünk az úgynevezett padlórobotok (BeeBot és BlueBot) működését, és hatékony felhasználásukat az oktatásban.

Fotó: Török Csaba

Kezdetben kupakkal próbáltuk megérteni a méhecskék működését, és egyszerűbb feladatok segítségével begyakorolni a parancsokat (fel, le, jobbra, balra, szünet, indulás), amelyekhez kicsit át kellett állítani a gondolkodásunkat.

Majd következett az „éles helyzet”, s közben kisgyerekként izgultunk, hogy vajon tényleg helyesen programoztuk-e be a robotokat, és eljutnak-e ahhoz a ponthoz, ahová terveztük. Ehhez Erika

saját készítésű „terepasztalait” használtuk, amelyeken vidám és érdekes történeteket kreálhattunk, csapatban versenyezhattünk arany- vagy halgyűjtésben, valamint különféle matematikai és nyelvtani műveleteket oldhattunk meg.

A nap végére hasznos információkkal és egy nagyon érdekes élménnyel gazdagodva indultunk haza. Megállapítottuk, hogy a méhecskéket nem csak az iskolákban, de a könyvtárakban is hatékonyan lehetne használni, hiszen fejleszti a gyerekek koordinációs képességeit, a logikát és a csapatmunkát. Alig várjuk, hogy beszerezzünk mi is néhányat. 😊 *Dérné Veresegyházy Erika* megtalálható a [Facebookon](#) és ezen a honlapon: <https://learningapps.org/user/derera>

Bajna állandó programokkal várja az érdeklődőket

PÓSA ANDREA

2020-ban ismét elindultak a könyvtári délutánok a magyar népi hagyományok jegyében a Bajnai Községi Könyvtárban. A foglalkozások az idei évben is részben Bajna Község Önkormányzatának támogatásával valósulnak meg, a részvétel a bajnai gyerekeknek ingyenes. A foglalkozásokat *Klenczner Erzsébet* csuhéfonó népi iparművész és szövő, népi kismesterség oktató, valamint *Alexa László* faműves népi iparművész, szakoktató tartja.

Újraindult a Baba-Mama Klub Bajnán a Bajnai

Zöld Tündérek Öko- és Szabadidő Egyesület szervezésében, *Lénárné Szabó Anikó* vezetésével.

Fotó: Pósa Andrea

A foglalkozásokon a kismamák megoszthatják egymással kisgyermekükkel kapcsolatos kérdéseiket, tapasztalataikat. Az anyukák beszélgettek arról, hova érdemes ellátogatni a családdal; hova érdemes fordulni, ha valami baj van a babával; hol vásárolhat egy ételallergiás kisgyerek anyukája; hova fordulhat az anya, ha nehezen birkózik meg a mindennapi problémákkal.

Baba-mama klub a neszmélyi könyvtárban

TÓTH ANDRÁS NÉ

Először úgy gondoltuk, hogy a könyvtárunk felújítása elég lesz ahhoz, hogy falunkban a közösségi életet egy kicsit felpofozdítsuk. De be kellett látnunk, hogy hiába a hirdetés, hiába a megújult könyvtár, hiába a korszerű bútorzat, a gyerekek teljes körű kényelmét kielégítő, számukra kialakított gyereksarok, sajnos így sem ostromoltak bennünket érdeklődésükkel a falu lakói. Kollégánommal megoldást keresvén összedugtuk a fejünket. Arra gondoltunk, mivel szerencsére elég sok kisbaba anyuka él Neszmélyen, segítünk nekik kizökkenni a szürke hétköznapiakból, ezáltal bővítve a könyvtárunk látogatóinak számát. A jó

öreg mondás szerint „két legyet ütünk egy csapásra”. Akkor már az őszi időjárás miatt kezdtek rövidülni a nappalok, és így a kismamáknak is jól jött egy kis változatosság. Elkezdtek szervezni jövővébéli klubunkat.

Az első találkozást 2019. októberben sikerült megtartanunk, ahol a gyerkőcök találkozhattak leendő óvó nénijükkel, mivel úgy gondoljuk, hogy ezek a találkozások egyfajta előszobái lehetnek az elkövetkezendő óvodás éveknél. *Simon Barbara* óvónéni nagy lelkesedéssel elégtett ki minden igényt. Ölbé való mondókák, kerekítő mesék, énekek, furulyázás. A gyerekek tágra nyílt szemekkel voltak aktív részesei minden mozzanatnak. Akit esetleg nem annyira kötött le a foglalkozás, az elfoglalhatta magát egy külön helyen kialakított játszósarokban. Az anyukák pedig végre jól kibeszélgethették magukat egy kis eszmecsere-tartva. A védőnőt, *Borbélyné Gál Gabriellát* faggathatták ügyes-bajos gondjaikkal, aki készségesen válaszolt minden kérdésre, hisz természetesen ő is jelen van minden alkalommal.

Ezek az összejövetelek 2-4 hetente működtek, amikre különböző témakörökben előadókat hívtunk meg. Megkerestük a helyi önkormányzatot, ahonnan anyagi segítséget kértünk, és ezt meg is kaptuk. Szponzorokat kerestünk még, ezúton is köszönjük az Igmándi Erődnek, a Smiths Fotónak és a neszmélyi Tramontó Pizzériának támogatásukat. Nagy büszkeséggel mondhatom, hogy nemcsak a neszmélyi, hanem a szomszéd faluban, Dunaalmáson élő anyukák figyelmét is felkeltettük, akik rendszeres látogatói klubunknak. Sajnos a koronavírus megállította bennünket, de reményeink szerint az év második felében újra indulhatunk.

Fotó: Tóth Andrásné

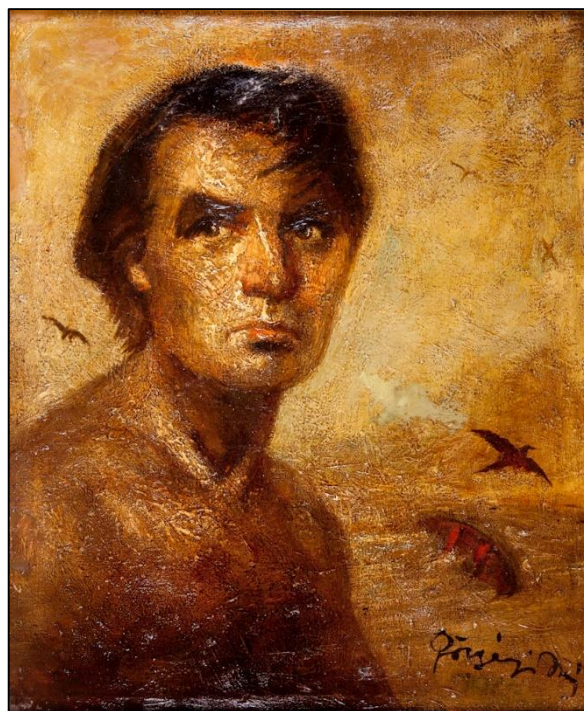
Görgényi István festőművész életműkiállítása a Tatabányai Múzeumban

TÓTH ENIKŐ¹

A kiállítás 2019. november 29–2020. január 31. között volt látható.

2005-ben Rigó Erik látókörébe került Görgényi István festőművész évtizedeken át pincében rejlő művészeti hagyatéka, s ezzel tulajdonképpen létrejött a tatabányai Rigó-gyűjtemény. A gyűjtő – aki ekkor vált gyűjtővé – megvásárolta a művész családjától a több, mint ötszáz darabból álló, olajfestményeket, akvarelleket, ecset-, ceruza- és kréta rajzokat, valamint plasztikai alkotásokat tartalmazó műtárgy-együttest. A tulajdonos a művek szakmai értékelése, feldolgozása céljából 2006-ban felkereste a Tatabányai Múzeumot, restaurátort kért fel a festmények egy részének tisztítására, valamint időről időre lehetőségeket keresett a műtárgyak bemutatására. A gyűjteményben található műalkotások jelentős része korábban ismeretlen volt, s az első, 2006-ban a Tatabányai Múzeumban megrendezett kiállítás idején létük meglepetést keltett azok körében is, akik régen személyesen is ismerték az elsősorban portrék, tájképek, csendéletek alkotójaként számon tartott festőt. A napvilágra került művek ily módon meghatározóan befolyásolják a művész munkásságáról, életéről, személyiségéről korábban kialakult képet.

Mielőtt részletezném a kollekción és ehhez kapcsolódva a múzeumi kiállítás alapvető tematikai és technikai egységeit, valamint Görgényi művészténe meghatározó jellemzőit, szeretném megjegyezni, hogy közvetlenül a zárás és bontás után tulajdonosváltás történt. A komplett gyűjtemény a vásárlást követően továbbra is magánkézben van.

„Önarckép madarakkal”, évszám nélkül.

Fotó: Szamódy Zsolt

Görgényi István festőművész Tatabánya város egyik előtelepülésén, Bánhidán született 1917-ben, Benkovics néven. Bányászcsalád gyermeke volt. Fiatal korában Szákszenden pásztorként,

¹ A cikk szerzője művészettörténész, főmuzeológus, a Tatabányai Múzeum munkatársa

Kispécén cselédként, a kisgyóni bányában csapatcsillésként dolgozott. Az országot járva alkalmi munkákat vállalt. Művészi ambícióiból fakadt, hogy Aba Novák Vilmos és Bottka Miklós főiskolai tanárok műtermében fejlesztette rajztudását. Később felvételt nyert a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay Gyula tanítványaként, 1942-ben szerzett diplomát. Tanulmányutakat tett, járt Bécsben és Münchenben. Tanulmányai befejeztével visszatért Tatabányára, ahol éveken át bányászként dolgozott. Később rajztanárként és grafikusként tevékenykedett. Bekapcsolódott Bányász Képzőművész Kör (a korábbi Tatabányai Bányász Képzőművészeti Szabadiskola) munkájába, 1957-58-ban vezetője is volt a szakkörnek. A Művészeti Alap tagja volt. 1973-ban hunyt el Tatabányán.

Görgényi művészetét, gondolkodásmódját áthattotta mindaz, amit mesterétől, a tanítványaira szín- és motívumhasználatával, képszerkesztési módszereivel, legfőképpen pedig művészi hitvallásával kivételesen erősen ható Rudnay Gyulától tanult. Ez a hatás nyilván azért is lehetett oly erőteljes, mert Görgényi személyiségéből, szemléletmódjából Rudnay elképzeléseivel alapvetően rokon törekvések fakadtak. Mindketten hittek a magyar festészeti formanyelv megteremtésének lehetőségében, illetve abban, hogy ez a nemzeti tradíciók életben tartásával együtt lehetséges. Görgényi színhasználat, képszerkesztési módszerei, témaválasztásai Rudnajt idézik. Mesteréhez kötődik abban a tekintetben is, hogy tanulmányozta, művészetét egyik központi témájává emelte a történelmet. Művészetét alapjának tekintette a magyar nép kultúráját, a magyar emberre jellemző élethelyzeteket. Sötét, mély tónusú, szenvedélyes megfogalmazású, gyakran melankolikus, vagy drámai hangvételű festményeit felfoghatjuk akár a romantika, a nemzeti realizmus folytatásaként is. Mindehhez különleges, természetéből fakadóan szabad, esetenként vad, a világ jelenségeit néha meghökkenítő összefüggésekben látó és megfogalmazó művészi és emberi magatartás társult. Ha Rudnay mellett előképeket kívánunk kiemelni, elsősorban Munkácsy, Tornyai, Goya, némi portréját tekintve Rembrandt neve, bizonyos életképeket tekintve Gulácsy neve említendő.

A múzeum 2009-2020-as kiállításában 62 portrét mutattunk be, ezek kivételes emberábrázoló képességről tanúskodnak. Könnyed eszközkézelés, a színek harmonikus használata, a részleteknek a kompozíció egésze alá rendelése, az arcok és arctartások tökéletes megragadása nyomán bomlanak ki Görgényi nemesen egyszerű portréi. A legtöbb esetben mély tűzű színekből alkotott, sötét háttérből felfénylő, előaranyló színekből szerveződnek az arcképek. A festő előszeretettel alkalmazott vastag, rücskös festékréteget, amelynek faktúrája meghatározza a képet. Kiemelendők azok a finom felületű, tépett szegélyű, tenyérszerű vásznak, amelyek a restaurálást és keretezést követően 2008 végére kerültek kiállítható állapotba. A kisméretű, intimitást, könnyedséget, elmélyültséget sugárzó, rendkívüli képi erővel bíró festmények egy része portrét ábrázol, de találunk köztük csendéletet, táj- és életképet is.

Egy, a gyűjteményen belüli egységet képeznek a történelmi témájú alkotások, amelyek az 1940-es, 1950-es és 1960-as években születtek. Alapvető témájuk a háború és az 1956-hoz fűződő események, élethelyzetek, gondolatok. A festő által tudatosan, vissza-visszatérően alkalmazott, egyik képet a másikra vonatkozóvá tévő motívumok, képszerkesztési módszerek rokonítják a háború, a forradalom, valamint a megtorlás időszakát, az emberek, önmaga, a magyar nép, az egész világ végső romlásaként ábrázolva mindezt. A képi és gondolati egyezések oly meghatározók, hogy bizonyos datálatlan festmények esetében nem dönthető el biztonsággal, hogy mely időszakban születtek, illetve pontosan mely témára vonatkoznak, lévén alkotójuk a történelmi eseményektől függetlenül, az emberiséget általánosan érintő, jellemző kérdésként kezeli a különféle korszakokat.

Külön ki kell térnünk a gyűjteményen belül önálló tematikai egységet képező, az 1956-os eseményekhez kapcsolódó, az azokhoz fűződő gondolatokat hordozó festményekre. Ez a gyűjteményrész nem csupán olyan szempontból különleges, hogy azt megismerve változik egy festő korábbi megítélése, és hogy művészetéről, róla alkotott képünk alakul. Ez a képzőművészeti anyag kiemelkedő olyan szempontból is, hogy az ismert, 1956-

os témakört megjelenítő rajzok, grafikák (pl. Szalay Lajos, Gebhardt Béla, Szántó Piroska, Marosán Gyula, Lossonczy Tamás, Bíró Lajos grafikái, Pleidell János és Bényi Árpád plakátjai stb.) mellett ezzel a témával olajfestmények hosszú sorában az 1950-es, 1960-as években foglalkozó művésztől a Görgényi-festmények előkerüléséig nem volt tudomásunk. A magyar művészek alkotásai, valamint a magyar forradalom emlékére más nemzet művészei által készített művek (pl. a Kokoschka, Marc Chagall kezéből származók) mellett óriási súllyal jelennek meg Görgényi István festményei.

Az ilyen témájú képek körén belül is különféle egységek mutatkoznak. Az egyik ilyen egységet azon művek alkotják, melyek konkrét történeteket mutatnak be, szinte riportszerűen, néha háborzongatóan naturálishan láttatnak bizonyos eseményeket: a vonuló forradalmárok, nemzetőrök, a „Tatabánya” feliratú teherautón lobogóval utazók, utcai harc, akasztott emberek, mentőautó éjszaka, falhoz állítottak kivégzése. Mindezek olyan események, momentumok, melyek az 1956-os forradalom jelképeivé, mondhatni ikonikus képeivé váltak.

Újabb egységet alkotnak azon festmények, melyeken a mindennapi élet egy-egy momentuma jelenik meg: asszonyok állnak sorban, éjszaka, világító házfalak alkotta háttér előtt, vagy sötét ég alatt, a pusztában sietnek málhákkal az emberek. Egy 1956-ban festett képen Bécs felé mutató tábla mellett menetelő csoport hagyja maga mögött a magyar címerrel jelzett útjelző táblát és a keresztekkel borított földet. Egy 1958-as vásznon hatalmas ég alatt asszony áll a temetőben, frissen hantolt sírnál, mellette gyermekek.

Az 1956-os eseményekhez kötődő képek között külön egységet jelent a konkrét jeleneteket szimbólumokkal társító alkotások sora. Ilyen pl. a nemzetőrök mint bűnösök ügyét tárgyaló, illetve fölöttük ítéletet mondó bizottságot megjelenítő festmény. A festményen több olyan elemet is találunk, melyeket sok más alkotásán is szimbólumként alkalmaz Görgényi: pl. a mellkason átvett és a karszalagként használt nemzetiszínű szalag, a

Kossuth-címer. Szimbólum a nyitott – pontosabban valahová nyíló – ajtó, mely itt egyértelműen a sötétségre, romlásra, pokolba nyíló átjárót jelent, hiszen egyik oldalán fegyveres örként a vörös karszalagos halál áll vörös csillagos rohamsíksakban, másik oldalán nyakkendős-öltönyös férfiként az ördög ül. Halálfejet idéz a vörös posztóval letakart asztal mellett a szemlélőnek félig háttal ülő, vörös ruhás figura arca is – személyében a díszesen faragott széken trónoló halál ítél a Sztálin-kép alatt. A konkrét jelenet egy általánosabb síkon nyer tehát értelmet: a gonosz, az ördögi ítél és rombol az emberek között.

Cím nélkül (Utcai csata után), 1956-1957, a restaurátori munka során a fedőfestmény alól előkerülő festmény
Fotó: Kerti Károly György

Az emeleten állítottuk ki azon képeket, amelyek a naturális és nyers erőszakot ábrázolják. Támadás, rablás, börtön, láncok, bilincs, patkányok, letépett ruhák, meztelenség, szenvedés, kiszolgáltatottság, rettegés, kínzás, megalázottság és reménytelenség uralja ezeket a naturálishan, brutális őszinteséggel és szemmel láthatóan mély átéléssel létrehozott műveket. Nem véletlen, hogy a kiállítás e területére 14 éven aluliak számára a belépést csak nagykorú felügyelete mellett ajánlottuk.

A gyűjtemény történeti tárgyú képein belül – a valószínű és szimbolikus jelenetként egyaránt értelmezhető művek mellett – általánosító, szimbolikus ábrázolásokat is találunk, amelyek jól mutatják, miként értelmezte a festő az őt körülvevő világot. A konkrét jelenet megfogalmazásától a jelképes ábrázolásmód irányába mozdul az alkotó

pl. a tank előtt embereket ábrázoló képek esetében. A harckocsi lánctalpai alatt és előtt meztelen testek láthatók. E motívum több képzőművész grafikáján, illusztrációján megjelenik, a védtelenekkel szembeni erőszak és a kétségbeesett, vég-sőkig kitartó ellenállás mementójaként. Görgényi közismert szimbólumokkal – vörös csillag a harckocsin, fehér galamb a lánctalp mellett, illetve a földön, nemzetiszínű zászló a lánctalp alatt – emeli a jelenetet általános érvényűvé. Ugyanilyen hagyományos jelképek bizonyos gesztusok is, pl. a tank csövével szemben felemelt, azt ellentételező csupasz kar, vagy éppen az ellentétes dolgok egymás mellé helyezése, pl. a fém lánctalp és a ruhátlan emberi test együtt ábrázolása. E szimbólumok alkalmazása fontos szerepet játszik abban, hogy maga a kép is szimbólummá válik.

Cím nélkül (Céllövészet), 1965. Fotó: Szamódy Zsolt

Görgényinek kivételes érzéke volt a jelképek használatához, s ez leginkább történelmi, politikai tárgyú művein érvényesül. Mivel képei a legtöbb esetben önmagukban is bírnak jelképi erővel, a közismert, mindenhol használt jelképek nála sosem válnak közhelyessé, hanem a maguk eredeti egyszerű, természetes erejükkel hatnak a kép világán belül. A festő egyrészt képes volt a közismert szimbólumokat úgy használni, hogy azok megtartották erejüket – éppen azért, mert mert önmagukban alkalmazni azokat. Másrészt képes volt időről időre e jelképeket meghökkentő összefüggésekbe rendezni önnön jelentésüket és a kép témáját illetően is. Példa erre az emeleten elhelyezett festmény, amelyen feszület mellett leselkedő,

oroszkatonai egyenruhát viselő figurák felé fehér ruhás nő halad biciklivel, a bicikli hátulján nemzetiszín táblácska látszik. Végző soron a koponyarúc, felfegyverzett, egyenruhás halál készül megállítani a nőt, miközben a sötét előtérben – Ámor alakjának furcsa, ijesztő paródiájaként – kis, vörös ördög alak irányítja feléjük felajzott íját.

A szimbolikus képek körébe tartozik a céllövészetet ábrázoló is, amelyen röpdőső, piros, fehér, zöld és fekete madarakra lövöldöző embereket láthatunk. A jelzésszerűen ábrázolt alakok célkeresztjében a gyászoló magyarság, a halálra ítélt magyar szabadság jelképeként röppennek a madarak, úgy, mint más képeken a zászlók. A mellette elhelyezett festményen nemzetiszínű jelet hordozó hajóról löknek emberi testeket a vízbe, amely már nem is víz, hanem holttestek tömegéből álló felület. Mintha egy ősidők óta zajló, balladisztikus jelenetet látnánk.

Ha felállítunk egy, a valóságos jelenetek felől a jelképes jelenetek felé irányuló képzeletbeli vonalat, azt tapasztaljuk, hogy a festő egyre általánosabb szintre emelve utal a konkrét élethelyzetekre, eseményekre, egyre több szimbolikus ellentételezést alkalmaz, egyre több az olyan kép, amelyen jó és rossz csatázik, feszül egymásnak. Goya ismert emberalakját idézi az ember és ördög harcát ábrázoló olajfestmény. Csontokon, földön fekvő ördög testén taposva, kezén szétszagotott lánccal, rongyos ruhában ábrázolt férfi küzd a vörös köpenyes ördöggel, a háttérben megjelenő, megfordított piros-fehér-zöld felület előtt. A jelenetet egyszerre érezzük mitikusnak és reálisnak. Görgényi művészetét egyre jobban megismerve valószínűsíthető, hogy a művész tudatosan kívánja ezt a kettős hatást kelteni. Ő maga egységben látta a világot, s a lényegi megfelelésekre koncentrálna, azok érzékeltetése céljából élt saját művészi eszközeivel. Szimbolikus, vagy utalásos formában, vagy egyszerűen a mindenkit jellemző, alapvető képi alapon történő érzékelésre alapozva felvetett bizonyos szellemi, kulturális, erkölcsi hagyományokat, nyilvánvalóan arra számítva, hogy e felvetéseket a néző kiegészíti, kiteljesíti az önmagában hordozott, ugyanezen hagyományokhoz kapcsolódó emlékezete, képzeleti alapján.

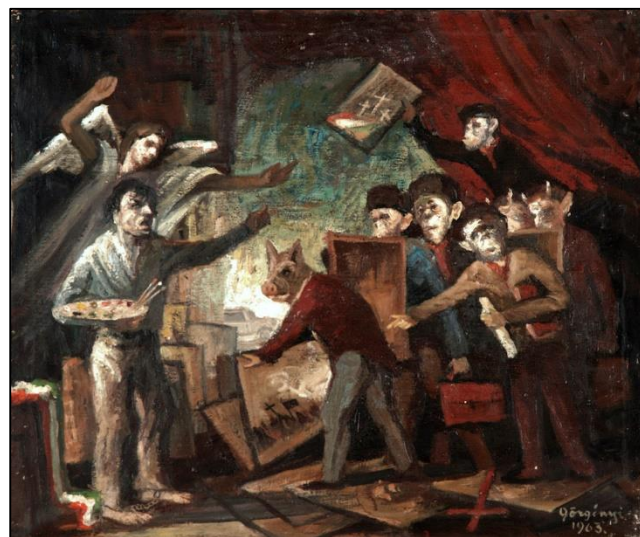
A vörös madarakat megjelenítő képen magyarságot szimbolizáló férfialakot támad, mar egy hatalmas vörös madár. A viharos ég alatt, a háttérben látható keresztek előtt földön fekvő, piros-fehérvörös ruhájú ember teste mint magyar nemzetiszín zászló feszül a kitárt szárnyú, vörös zászlóként röppenő madár testének.

Az ostromot ábrázoló képen jelképes csatában, szélben és a harc hevében úszó magyar lobogók alatt lovasok ostromolják a vörös zászlóval égbe nyúló bástyát. Több ilyen jellegű festményen láthatunk pusztában vonuló seregnyi embert, a menet élén gyászlobogót, vagy keresztet emelő papot, a fejek fölött nemzeti zászlókkal. Balladisztikus hangulatú alkotások ezek, melyekkel a bibliai kiüzetésre is utal az alkotó. Ez esetben is különböző kultúrtörténeti körökből fakadó motívumok, képzetek játszanak egymásba, a festő akaratának, és a szemlélő kulturális közegének, társadalmi és személyes tapasztalatainak megfelelően. Ezen kívül az alakok mozgása idézi, mintegy összekapcsolja a menekülőket élethűen ábrázoló műveket, valamint azokat a festményeket, amelyeken emberfeletti küzdelemként jelenik meg a magyarság, az emberiség pusztító erővel szembeni harca.

Az e körbe tartozó művek esetében kifejezetten erős a vallásos jelleg. A seregek összecsapását mutató képeken szemben állók mozdulnak egymás felé. A világos ruhás, magyar és fekete zászlókat hordozó sereg élén kitárt karú Krisztus-alak áll. A világos sereg fölött az égen feszület fehérlik, míg a sötét ruhás, vörös és magyar zászlót emelő sereg fölött alig sejtetően halálfej gomolyog. A képek motívumaiból egyértelmű a vallásosság-világosság-magyarság-jó, ezzel szemben az istentelenség-sötétség-idegen támadók-rossz azonosítása, valamint az az eszme, hogy mindez a gonosz műve. Az 1957-es ilyen tárgyú műalkotás alsó szegélye fölött ördögfejek „néznek ki”, „tekintenek ránk”. Ők nem vesznek részt a küzdelemben, ők ránk figyelnek, ugyanúgy, mint a tárgyalást megjelenítő festmény függőleges tengelyében álló, a nézővel szemben álló halál, avagy ördögalak. E két figurán keresztül – évszázadok óta hagyományos festői eszközökkel élve – az alkotó

természetesen a néző és a kép között kíván erőteljes kapcsolatot létrehozni. Eltávolít a jelenettől, mégis ahhoz kapcsol. A két különálló ördögfigurával idézetjellegűvé teszi a képtér történéseit, függetlenedni azonban nem tudunk, hiszen onnan valaki „ránk tekint”. Tán furcsa utalást láthatunk itt Raffaello Sixtusi Madonnájára; a festményre, mely általánosan ismert az európai kultúrkörben. A Madonna aranyló ég előtt, baldachinok alatt áll, felhőkön tapodó lába alatt a korlátra könyökölve két angyalka nézelődik. Egyre inkább megismerve Görgényi gondolkodásmódját, s ismerve idézésre, ellentételezésre való művészi hajlamát, el kell gondolkodnunk azon, hogy nem egy gúnyos-keserű, jelenre vonatkozó pamfletjét láthatjuk-e itt a raffaellói angyaloknak. És a kép maga? A Madonnát ábrázoló szent kép helyett egy képben megjelenített szent küzdelmet láthatunk.

E szimbolikus festmények vallásos jellege mutatkozik meg az „utolsó ítélet”-en is, amelyek tisztítatlan, restaurálatlan állapotukban is meghatározó darabjai a gyűjteménynek. A hegytetőn, kapu előtt álló Krisztus-alak felemelt jobbánál világos ruhás tömeg vonul fel a hegyre, lefelé mozduló balján sötét kontúrú, meztelen testek zuhannak a mélybe, mely testek között vörös zászlók kavarnak.

Cím nélkül (Múterem), 1963. Fotó: Szamódy Zsolt

A mozgalmas, összeütközéseket, harcokat, küzdelmet megjelenítő festmények mellett a szimbolikus történelmi képek bizonyos darabjai statikus,

nehézkes mozgású alakokat, kihalt vidékeket mutatnak. Gyász, végérvényes veszteség, halál gondolatát és érzetét közvetítik ezek a kompozíciók. Görgényi több képén megjelenik a Golgota. Az 1962-es keresztvivő nemzeti színekben játszó dombra, a magyar Golgotára cipeli hajlott háttal terhét. Ugyanezt az emberalakot idézi a hajlott vállán magyar nemzetiszín és fekete zászlót tartó lovas alakja.

Az európai képzőművészetben a középkor óta jelen lévő „halál kordéja” motívum is megjelenik Görgényi-képeken. Ahogy a keresztvivő halad fölfelé a Koponyák hegyén, úgy érkezik a halál kordéja által vezetett menet is egy koponyákkal, kereszttekkel borított hegy aljához. A kezében kaszát tartó halál fogja a gyeplőt, s a bakon egy Görgényire emlékeztető, fekete ruhás ember ül ölébe ejtett kézzel. A kordé mögött, a férfiak, nők, menyasszony, gyermekek, katonák által alkotott menetet pap vezeti.

Kis domb, sírhant mellett áll az 1956-ban festett képen a hegedűs. Megdőlt Krisztus-kereszt áll a halmon, tövében alig észrevehetően két piros-fehér-zöld csokrocsonka hever. E kereszt előtt játszik a fehér-ló-aranyló ég alatt árnyként megjelenő ember.

Szimbolikus életkép a háború utáni általános életérzést képpen ábrázoló, „Gyász” munkacímet viselő alkotás is, melyet 1944-1945-ben festett vászonra Görgényi. Hazátlan vándor ül a vérrel átítatott földön, melyen a lángoló ég vöröse köszön vissza. A lábánál heverő csontok és koponya szintén a Golgotát idézi. Keresztek sora szegélyezi a kép előterébe vezető utat, amelynek vége olyan megálló, ahonnan nincs tovább. Hiszen a férfi mellett félbetört köoszlop, útjelző látható, melyen megtört a festett magyar címer, a kötömbre pedig a tört nyelvű magyar zászló omlik. Mellettük emelkedik – mintegy fejfaként – az út utolsó keresztje. A háborúban rejlő halálnak, a háború Magyarországra nézve végzetes következményeinek, valamint az alkotó mindezekhez való viszonyulásának gondolata, érzete hatja át ezt a fájdalmas művet.

1954-ben készült a gondolatiságát és ábrázolásmódját tekintve a fenti festménnyel rokon mű,

amelyen szintén a vándorbotos, hátizsákos vándor alakja jelenik meg. Az arcát kezébe temető férfi egy dombon, sírhanton ül egy vörös kereszt tövében, lábainál földre hullott magyar zászló és kereszttek hevernek. Az egyszerű, szép szerkezetű, vízszintesen hármasszögű festmény felső terét a fénylő ég foglalja el. A mű rendszerében mindennek meghatározott helye van, a festő a kép tudatos szerkesztésével a dolgok megváltoztathatatlanságát, visszavonhatatlanságát közvetíti. A világból kiszakadt, az út lezárultával tovább lépni nem tudó ember kuporog a magyar Golgotán, mint egy sirató a kereszt tövében. S ez a domb, ez a sírhant egyben a magyar korona is, tetején a ferde kereszttel.

Három másik festményen pedig már a halál szántja, járja be a piros-fehér-zöld, kihalt dombot, földet.

A festő által alkalmazott hagyományos szimbólumok, valamint a személyiségéből, gondolkozásmódjából fakadó, egyedi jelképek alkalmazása, azok egymás mellé helyezése, egymásra vonatkoztatása, analógiák hangsúlyozása elsősorban a történelemből fakadó helyzeteket megjelenítő, azokra reflektáló alkotásait jellemzik, de néhány esetben portrékon és életképeken is felfedezhetők. Érdekes megfigyelni, hogy míg a portrék Görgényi kiváló emberábrázoló képességét tanúsítják, a történelmi, politikai attitűdöt hordozó festményein nem tartja fontosnak az egyedi arcok, finom, festői vonások jelenlétét. A kompozíciót, a feszes szerkezetet, a motívumok egymáshoz illeszkedését, a kép egységes egészét hangsúlyozza, ezekkel kíván ábrázolni és hatni. A történetbe ágyazódó egyént, az általános emberit kívánja megragadni, s az érzelmi hatást nem az egyedi arcokkal, kiemelt egyéniségek részletgazdag ábrázolásával próbálja elérni, hanem általánosítva, mindenki számára érvényes, mindenkire vonatkozó képi világot hoz létre. Olyan jelképes alakokat, helyzeteket, eseményeket jelenít meg, akik és amelyek helyébe bárki, bármikor beilleszthető. Ez a viszonylag személytelen, de érzelmeikkel, gondolatokkal telített képi világ azt a képzetet kelti, hogy mindenki részese a közös létnek, senki nem vonhatja ki magát a történetből,

mindenki lehet mindenki helyében. Megrázó erejű ez a hatás és felismerés.

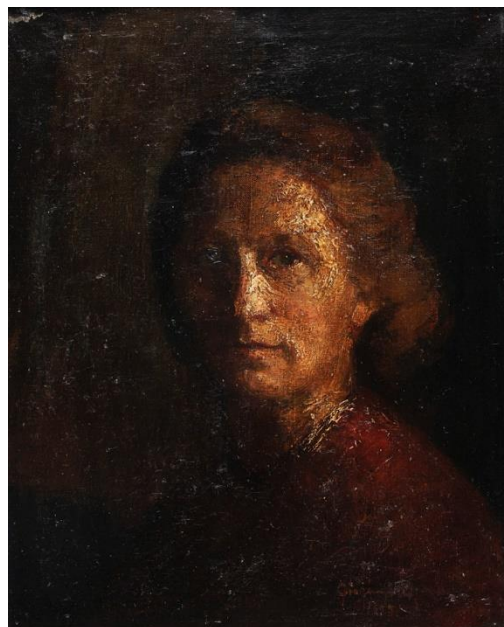
Kiemelkedően fontosak a gyűjteményben őrzött önarcképek, melyeket – bár a képek sorában a portrék között található – itt tárgyalunk, mivel több esetben politikai, történelmi vonatkozásokat hordoznak, s amelyek közül nem egy egyértelművé teszik számunkra, minként gondolkodott a festő saját, az adott korszakban betöltött szerepéről. Az egyik legjelentősebb darab az 1957 februárjában festett, Kossuth-címeres önarckép.

Az „Önarckép festménnyel” munkacímmű, 1963-as képen a festő egész alakja megjelenik. Az emberalak festményt tart maga előtt, amely piros-fehérvörös színű dombon álló három keresztet ábrázol, a magyar Golgotát. A festő saját gondolatát, meggyőződését, valamint ebből fakadó tevékenységét fogalmazza-festi itt képpé. A „kép a képben” klasszikus motívumát látjuk, a festő alakjával bővített változatban. 1963-ból származik a „Műterem” is, amelyen szintén megjelenik a festő. Az előzőn általa tartott művet lobogtatják felé vádlón majomarcú, torz figurák. A karján palettát tartó művész lába leláncolva, mellette nemzetiszín kendő, felemelt karú alakja mögött angyalalak emelkedik. A kép középterében disznófejű figura látható, hátrébb, egy képkeret mögött rejtőzik a két – más képeken is visszatérő, figyelő, lesben álló – ördögfigura. A lábak összetört képeken ti-pornak, a földön lefelé fordult, vörös színű kereszt hever. A festmény mind kompozicionális, mind motívumhasználati szempontból főként a jók és rosszak harcát ábrázoló festményekkel rokon.

A gyűjteményben található egy kisméretű, vázlat-szerű kép, amely egy rendkívül érdekes, a két utóbb említett rokon elemeket is tartalmazó önarckép. A mű egy piros-fehérvörös színfoltot mutató festőpalettán mint porondon, vagy akár mint pel-lengéren álló, kicsiny alakként magát a festőt ábrázolja. Mellette, mindkét oldalon, korlátok mögött embercsoportok állnak. Jobbján karinget viselő, összekulcsolt kezű pap várakozik az emberek előtt, mellette a pap alakjára „rímelő” módon megfestett angyal áll, az emberek felé fordulva.

Egy vörös ruhás ember várakozó figyelemmel hajol a központi, lehajtott fejjel álló, magányos alak felé. E csoport felett kereszt és magyar zászló emelkedik a magasba. A festő balján vörös lobogó alatt álló, sötét figurák mutatnak, mozdulnak a kép középpontja felé. A művésznek választania kell, s választása szükségszerűen nyilvános vállalás lehet csak.

„Önarckép madarakkal” – aranyló, a fény-árnyék hatásokat kivételesen szépen alkalmazó festő keze munkáját láthatjuk. Ez az önportré is tartalmaz szimbólumokat: az aranyló háttérben röp-penő madarakat és egy felborult, süllyedő csónakot jelenít meg önmagára vonatkoztatva az alkotó.

„Feleségem”, 1955. Fotó: Szamódy Zsolt

Láthatunk egy önarcképet szörnyetegekkel is, ennek színvilága eltér a többitől. Világosabb tónusú, kissé más ecsetkezelés figyelhető meg rajta, valamint más jellegű a háttér: a portrék esetében használt, viszonylag homogén háttér helyett e kép esetében szörny-arcok, koponya, ördögfej sejlik elő a képfelületből. Ezek a háttérteret szervező formák úgy gomolyognak elő a szuggesztív tekintetű, meztelen felsőtestű, nyakában keresztet viselő férfifej mögöl, mint a közismert Goya-kép szörnyei. „Ha az értelem alszik...”

Az életképek, tájképek között kapott helyet a festőeszközöket tájban megjelenítő, elgondolkodtató

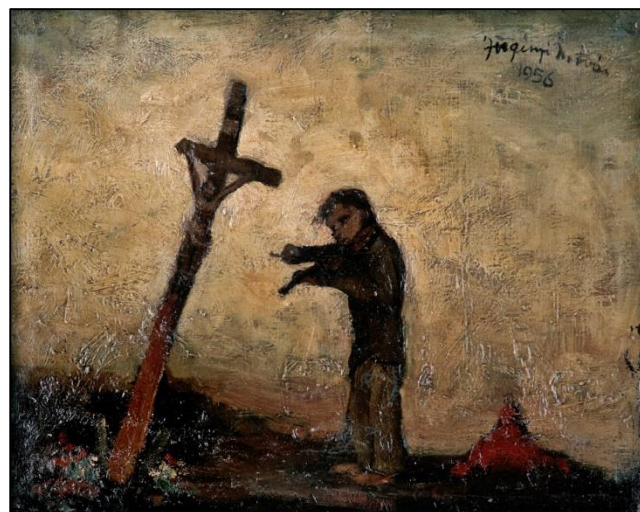
festmény, amelyet említhetünk az önarcképek között is. Ugyanis ez az 1972-ben, a festő halálának évét megelőző évben festett mű tulajdonképpen negatív önarcképként is felfogható. Bár a sötét tónusú, gyászos hangvételű képen nem jelenik meg a művész alakja, a letört ágú, kiszáradt fa alatt megjelenő tárgyak az ő személyére utalnak, pontosabban az ő személyét jelentik: a festőállványon, melyen madár ül, piros-fehér-zöld színfoltokat hordozó festményt látunk, az állvány alatt paletta és kereszt alakban elhelyezett ecsetek hevernek a földön. Mellettük bőröndök. Az előtér motívumai alig emelkednek ki a sötét háttérből, melyből repülő madarak, házak, híd sejlenek elő. A festőállvány vertikális tengelyében a magyar nemzeti színek sávjai alkotják egy háttérben meghúzódó ház formáját. Menekülni akarást, otthontalanságot, kiútatlanságot sugall ez a fájdalmas festmény, ez a keserű önkép.

Görgényi életszemléletére, ennek megfelelően művészetére alapvetően jellemző, hogy önmagára vonatkoztatott mindent, amely magyarság történelméből fakadt, a romantika idején fogant kifejezéssel élve, érvényesülni engedte életében az ún. néplelket. S ezen túl olyannyira felvállalta, olyannyira saját létkérdéseként kezelte, hogy azonoságként értelmezte és fogalmazta meg a kettőt: önmagát és népét. Ahogy a festő egységben gondolkodott az egyén és a nemzet sorsa felől, ugyanúgy egyetemes emberi kérdésként értelmezte a történelmi helyzeteke, olyannyira, hogy több esetben transzcendentális síkon fogalmazta meg azokat, ahogy több a történelmi, politikai témájú műalkotásán láthatjuk.

Az emeleten kiállított, történelmi és egyetemes emberi létre vonatkozó képek mellett a földszinten mindennapi és általános életérzést mutató életképek és tájképek is megtekinthetők voltak. Az utazó embereket, lovasokat, munkából hazatérőket, pincében, vagy asztal mellett időző embereket, vízparti jeleneteket, parkban és út mellett üldögélőket, sétálókat, kereszt mellett megállókat, szerelmeseket és elválókat ábrázoló festmények az ember életéről szólnak, egyszerű, karakteres ábrázolásmóddal jelenítik meg a világ törté-

néseit, a világ képét. Ezek a finom felületű, a képen belüli egységes színvilággal létrehozott, természetes, tiszta képszerkezetű tájképek és életképek fontos részét képezik Görgényi munkásságának.

Összesimuló felületek alkotják az aktokat ábrázoló festményeket is, amelyeken legerőteljesebben a sötét-világos, fény-árnyék, test-árnyék ellentétpárok érvényesülnek, csakúgy, mint a történelmi, politikai tárgyú képeken, természetesen azal a különbséggel, hogy itt főként az emberi vonatkozásokra figyel az alkotó. Az egymás ellen, egyben egymás kiegészítéseként létező, összesimuló, sötét és világos alakok a férfi és a nő kapcsolatát, a férfi és a nő világban való létezését ábrázolják. Néhány kisméretű, aktok csoportját megjelenítő festményen Cézanne fürdőzőinek hatása sejlik fel, míg más esetekben mintha Gulácsy varázslatos világa idéződne.

Cím nélkül (Hegedűs), 1956. Fotó: Szamódy Zsolt

Gyász és emlékezés hangulatát közvetíti a lépcsőfeljáró mellett kiállított, 1963-ban született őszi rózsás csendélet. A halottak napján sírokra helyezett virág piros-fehér-zöld színű alapon fehérlik. Ezzel együtt mindössze négy csendéletet helyeztünk el a kiállításban.

Az életképek körén belül megtekinthetők voltak a bányában játszódó, olajjal, szénnel és tussal ábrázolt jelenetek, a dolgozó, anyagnak feszülő ember Görgényi mindennapi életének része volt egy időben, hiszen volt idő, hogy bányában dolgozott.

Kiemelendők a Tatabányát ábrázoló, könnyed, lazúros felületű, tiszta szerkezetű akvarellek, melyek várostörténeti jelentőséggel is bírnak, hiszen az 1960-as és 1970-es években álló és épülő települést örökítik meg. A korabeli mésztelep, az épülő újvárosi üzletközpont, a Turul-szobor és a Szelim-barlang az előtérben ábrázolt, még beépítetlen területekkel, az óvárosi és alsógallai utcaszélek, az erőmű, a csillepálya, a síkvölgyi kastély, a felsógallai vasútállomás stb. – a vértesszőlői részleteket ábrázolókkal együtt 22 kiváló műalkotást tartalmazott a kiállítás.

A bemutató fontos darabjai voltak a terrakotta szobrok, amelyek témájukat, kompozíciójukat, emberábrázolásukat tekintve is a képekkel rokonok. Az egyes darabokat ennek megfelelően, az adott képekhez kapcsolódva illesztettük be a kiállítás terébe. A szobrok a gyűjteménybe kerülését követően most először szerepeltek kiállításon.

Két olyan kép is függött az álmennyezetről, amely fügét mutató emberkezet ábrázol. Az 1950-ben festett börtönfal előtti, leláncolt, ökölbe szorított kéz – azért is, dacból, mindenáron – fityiszt mutat. Ez a gesztus tulajdonképpen azonos azzal a tevékenységgel, amelynek során a festő az általa oly sokszor keserűnek, fájdalmasnak megélt világot festményekbe sűrítette. Azért is, mindennek ellenére, számolva az eltitkoltsággal járó elfeledettség lehetőségével és a veszélyekkel, a maga valóságához hűen, legjobb meggyőződése szerint alkotott és élt. Az 1967-es, hasonló témájú képen látható kéz ugyanúgy fügét mutat, mint korábbi párdarabja, miközben figyelmeztetően, jelzésszerűen felemelkedik a mutatóujj is. A csukló belső oldalán látható óra jelzés: eljön az idő, itt az idő... 2005-ben jött el az idő. Sok, Görgényi idejében bemutathatatlan festmény ideje jött most el, eljött az ideje annak, hogy életre keljenek. Némelyik több mint hatvan éve készült, többségük több mint negyven, ötven éve született. Most jött el az ideje annak, hogy rajtuk keresztül életre keljen egy ember élete és műve.

Mindig különleges esemény, ha ismeretlen műtárgyak kerülnek elő. A rejtésnek, rejtőzködésnek természetesen több oka lehet, Görgényi István

egyértelműen politikai okokból tartotta titokban e művek létét, mint ahogy aztán – 1973-ban bekövetkezett halálát követően – a család sem lépett velük a nyilvánosság elé. Természetesen sok olyan festmény is rejtett abban a bizonyos pincében, amelyeket témájuknál fogva nem kellett titkolni, több alkotásról tudjuk, hogy zsűrizett, kiállított darabok voltak. Ezek a festő tulajdonaként együtt maradtak azokkal a művekkel, amelyek ha napvilágra kerültek volna, vagy ha létezésük kitudódott volna, Görgényi szabadságára, talán életére nézve is veszélyt jelentettek volna.

Ki kell térnünk arra jelentős momentumra, hogy néhány nagyméretű művét más módon is rejtette alkotójuk. A festmények vizsgálata során egyértelművé vált, hogy bizonyos képek kiemelten kezelendők a folyamatosan zajló restaurálásnál. Nyolc darab festmény ugyanis kvalitásaiban, jellegében – tematikáját és festésmódját tekintve is – jelentősen eltért a többitől. Emellett közülük kettő kép kisebb felületén a felső festékréteg alól figurális ábrázolás nyomai tűntek elő halványan. Éppen ezért ezeket a műveket eleve ilyen véleményezéssel küldtem a restaurátorhoz. A restaurálás során – melyet Kerti Károly György végzett – kiderült, hogy valóban, az úgymond „fedő-festmények” alatt festmények rejtőztek, mégpedig az 1956-os tárgykörhöz kötődők.

Görgényi korrigál a Bányász Képzőművész Körben, a Nép házban. Fénykép a Tatabányai Múzeum archívumából

A gyűjteményben található műalkotások meghatározó részére vonatkozóan igaz, hogy létrehozásuk, rejtégetésük végső soron egy titkos ellenállásként fogható fel. Titkolt gondolatait vászonra,

fára vitte, alkotó művészként nem tartotta magában Görgényi, és ily módon tárgyiasult formában rejtette azokat aztán a nyilvánosság elől. Ezzel egyrészt egyfajta állandósult veszélyhelyzetet generált, hiszen a lelepleződéstől bármikor tartania kellett, másrészt ez a helyzet – amely az ő művészi és erkölcsi vállalásából fakadt – vélhetően rendkívül erős erkölcsi tartást adott neki, amely élni, túlélni segítette.

A művek egy részét, az 1956-os témakörből egy válogatást a Tatabányai Múzeumban mutattunk be 2006-ban. Azóta belföldön és külföldön is számos kiállítás és kiadvány engedett betekintést a művészeti anyagba és a Görgényi István életébe.

A 2019. november 29. és 2020. január 31. között látogatható kétszintes, 251 darab műtárgyat felvolutató életmű-kiállítással kívántunk panorámaképet adni erről a különleges hagyatékról-gyűjteményről, illetve annak jelenlegi állapotáról. Ne felejtsük, hogy a gyűjteményeknek, a tárgyaknak is történetük van, nem statikus, hanem élő, változó létezők. Egymás mellett voltak most láthatók restaurált és tisztítatlan, sérült, keretezett, vagy vakrámán lévő alkotások is. Képcímeket nem helyeztünk el a falakon, mivel nagyon kevés esetben adott címet a festő, ill. azok kevés esetben maradtak fent. A feldolgozás során bizonyos egységeknél használtunk munkacímeket, melyek közlésétől ezúttal eltekintettünk.

Ez a tárlat terveink szerint felhívta a figyelmet arra, milyen különleges dolog ennek a gazdag művészeti hagyatéknak az előkerülése, valamint hogy milyen nagy a jelentősége annak, hogy egy gyűjtő felvállalta ennek gondozását. Hiszen szó szerint a múltból jött üzenet ez számunkra.

Mintha egy időkapuszulát nyitottunk volna ki, melyből élénk tárul egy festő művészetének korábban ismeretlen szegmense is, s ezen keresztül élénk tárul egy kor, mely kor eseményeinek aktualitása mellett ő már akkor hangsúlyozta azok általánosabb értelmét, jelentőségét. Azt az értelmet, amely mindenkor az emberről, s az embernek a világban megtalált-megtalálható helyéről szól.

Interjú Bakos Józseffel, a Holnap Magazin főszerkesztőjével

HORVÁTH SZABOLCS

2020. március 18-án megjelent a Holnap Magazin **„Így írunk mi antológia sorozat 7.”** kötete. Ebben összesen 10 szerző szerepel, mindenki 15 oldalnyi publikációval, és 1 oldalnyi fényképpel ellátott bemutatkozással, önéletrajzzal. A szerzők ezúttal is az ország különböző pontjairól pályáztak az antológiára való bekerülésre. A most megjelenő kiadással kapcsolatban a magazin főszerkesztőjével, *Bakos Józseffel* készítettem az alábbi, online interjút.

Bakos Józsefről 2019 októberében készült a fotó a JAMK Népház Úti Fiókkönyvtárban. Fotó: Gyüszti László

Miben különbözik az „Így írunk mi antológia” a többi Holnap Magazinnál megjelent antológiától?

Az Így írunk mi könyvsorozatban minden kötetben 10-10 szerző szerepelhet írásaival, egy-egy

fényképpel a szerzőkről és egy rövid bemutatkozással. Az olvasók így jobban megismerhetik az alkotókat, írókat, költőket, kicsit személyesebb kapcsolat alakulhat ki olvasó és szerző között.

Milyen gyakran jelenik meg ez az antológia, és mikor jelenik meg legközelebb?

A sorozat kötetei nem szigorú rendszerességgel jelennek meg, a szerzői igényekhez igazodva, általában egy kötet évente. 2019-ben viszont kettő jelent meg. A 7. kötet most van nyomdában, március végén jelenik meg. A következő 8. könyv idén ősszel. Így eben az évben is kettő kötetet tervezünk a sorozatból.

Mit gondol, hogy sikerült ez a mostani és a korábbiak?

Mindegyik kötet egyedi világot nyújt az olvasók számára, a 10-10 szerző más és más stílust, írásformát képvisel. Véleményem szerint mindegyik jól sikerült, egyedi kiadvány. Vannak olyan olvasók, akik mindegyiket megvásárolják, gyűjtik és vannak visszatérő szerzők is, akik több könyvben is szerepelnek a sorozatban. Nem tudok különbséget tenni a kötetek között, vagy kiemelni bármelyiket. A mostani 7. kötet is nagyon jó, tartalmas és széles érdeklődésre tart számot.

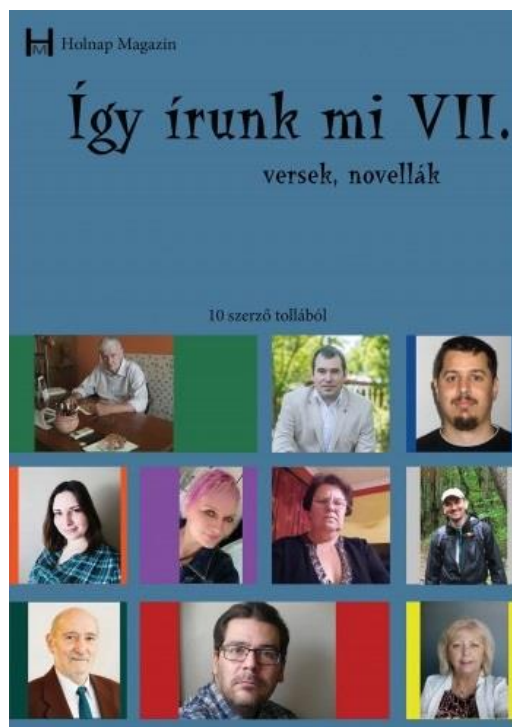
Milyen típusú, beállítottságú, korú szerzők kerültek a most megjelent számba?

Az „Így írunk mi köteteknél” nincsen stílus megkötés, és részvételi korhatár sem. Így a mesétől a sci-fi történetig sok alkotói stílus található a könyvekben. Gyermekirodalom, szépirodalom és szórakoztató irodalom egyaránt. Talán emiatt is kedvelt sorozat, a változatossága miatt. A szerzők korosztálya is elég széles, a huszonévestől egészen a 80-90 éves korig szerepeltek az eddigi könyvekben.

Mikor lehet ismét pályázni a Holnap Magazin következő kötetében való megjelenésre, könyvbemutatójára?

2020-ban több közös kötetet is tervezünk még. Áprilisban írjuk ki az éves kemény fedeles antológia pályázatot, az Így írunk mi 7. kötete március végén, a 8. kötet ősszel jelenik meg és év végén is lesz egy ünnepi kötet, amely szintén nagyon kedvelt a szerzők körében.

Könyvbemutatót általában csak az éves antológiának tartunk, a többi kötetnek nem, de jelenleg, a kialakult vírushelyzet miatt nem tervezünk könyvbemutatót egyáltalán, amíg nem rendeződnek a feltételek.

📍 2800 Tatabánya, Szent Borbála tér 6/c. II. emelet

☎ 34/ 513-682

✉ gyerekkonyvtar@jamk.hu

GYEREKKÖNYVTÁR

József Attila Megyei és Városi Könyvtár

[Kezdőlap](#)

[Rólunk](#)

[Eseménynaptár](#)

[Pályázatok](#) ▾

Blog

[Hírlevelek](#)

[Kapcsolat](#)

Gurulós nap a gyermekkönyvtárban

SULLER ILDIKÓ TÜNDE

Tematikus napot szerveztünk 2020. január 25-én a József Attila Megyei és Városi Könyvtár gyermekrészlegében. Ez a nap kicsit más volt, mint a többi rendezvényünk. Nem az volt ugyanis a szempont, mint egy gyereknapon, vagy a mesekarneválon, amikor műsort műsor követ. Ez egy elmélyültebb, csendesebb program volt, ahol a gyerekek nem nézői, hanem aktív résztvevői voltak a történéseknek.

Hungarocellből és fából barkácsolt autó várta a fényképezni vágyó gyermekeket. Fotók: Suller Ildikó Tünde

Nekünk, szervezőknek a felkészülés is nagy örömet jelentett. Kölesönkértünk a Sárberki Általános Iskolától egy csodaszép „meseautót”. Arra készültünk, hogy ebben majd fotózhatnak az apró vendégek. Kellett hozzá egy háttér, hogy a fotó hatása életszerűbb legyen. Ebben *Török Csaba* kollégánk volt a segítségünkre. Nagy fel-

bontású képet nyomtatott nekünk, A/3-as papírokra. Ezeket összeállítva felraktuk a könyvtár étkezőjének egyik szegletébe, ez elé került az autó. Aztán felragasztottuk a folyosóra a versenypályát, különböző színcsíkkal jelöltük a egész, és a fél métereket. Előkészítettük az okleveleket, ki nyomtattuk a „Gurulós kvíz” feladatlapjait. Összekészítettük a kézműves foglalkozáshoz szükséges dolgokat, *Zantleitnerné Szébenyi Zsuzsa* kolléganő nagyon sok munkája, és ötlete volt benne. Az előkészületek minden pillanatát élveztük!

Másnap reggel berendeztük a teret a közönségtalálkozóhoz, a szöszmötölőhöz. Az asztalokat a gyerekkönyvtár polcsorainak öbleiben helyeztük el, autós puzzle-llel, Rush Hour fejlesztőjátékokkal, memórialapokkal és egyébekkel tele. Egyik asztalunk autós könyvekkel megrakva – helyet kaptak itt a verdás-, thomasos könyvek, Mechler Anna, M. Kácsor Zoltán, May Szilvia autós történeteivel egyetemben. Autós süti, limonádé az étkezésben – és vártuk az olvasókat, és az előadót.

Mechler Anna saját történeteiből mesélt

Mechler Anna boldogan jött Tatabányára, kedves emlékek fűzik városunkhoz. Férjével és fiaival egy remek napot töltöttek el néhány éve a Gyémánt fürdőben. Anna Bernát, a mentőautó c. kötetével érkezett, és nagy sikert aratott a gyerekek körében a mentős, elsősegélynyújtós interaktív előadásával.

Volt mit csinálni – tűzoltóautót színezní és össze-
rakni, feladatlapot kitölteni, könyveket bö-
ngészni, autós szőnyegen KRESZ parkot beren-
dezni, kirakózni, versenyezni – és az ajándékok
sem maradhattak el! Ifjúsági regények és Csoda-
ceruza irodalmi folyóiratszámok lettek gazdára
mese puzzle és sok színes apróság kíséretében.

**A kézműves szöszmötölő közkívánatra minden rendezvé-
nyünk kötelező kísérő programjává vált**

Azon olvasók, akik nem a rendezvény miatt tértek
be hozzánk, szívesen csatlakoztak a néző- és ját-
szó sereghez. Ifjúsági közösségi szolgálatos segí-
tőink is kellemesen töltötték a napjukat, verseny-
bírói és egyéb feladatokat láttak el aznap.

A 9:00 órától 13:00 óráig meghirdetett rendez-
vény 14:00 óra tájban végződött, s a vidám zson-
gás végül átadta a helyét a délután 17:00-ig tartó
csendesebb, olvasóváró időszaknak.

Gyerekkönyvtár – olvasók nélkül

SULLER ILDIKÓ TÜNDE

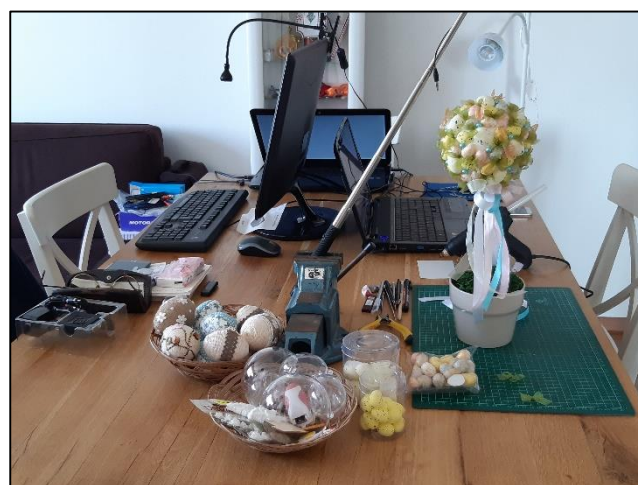
Álmunkban sem gondoltuk volna, hogy ilyesmi
előfordulhat. Megdöbbenünk, mindannyian.

Március 13-ra **Döbrentey Ildikót** vártuk *Mesesa-
rok* rendezvényünkre a gyerekkönyvtárba. Ter-
mészetesen folyamatosan egyeztetünk: „nem kell

*mégsem hangosítás, tényleg kicsi a tér, hallani
fogják a hangom... három órakor érkezem, jó
lenne egy helyiség, ahol felkészülhetek... nem
akarjátok lemondani?... egészen biztos, hogy nem
akarjátok lemondani?...*

Március 16-ára **Kertész Edinát** vártuk, *A lány,
aki csillagász lett,* és *A lány, aki orvos akart lenni*
című kisebbeknek szóló köteteivel. Leszervezett
csoportunk volt, hét elején hívtam őket: - *minden
rendben? Ugye jöttök? Várunk benneteket!* - Itt
egy enyhe infarktus: - *Elvileg igen, gyakorlatilag
nem. Buszra nem szállhatunk a tömeg miatt, gya-
log messze van 7 éves gyerekeknek. – Mi lenne, ha
mi mennénk az írónővel? – Jó, jöhettek, de csak a
folyosón ülhetünk le, mert...*

Néhány nap és óra leforgása alatt aztán az élet
mindent felülírt. Előbb a rendezvényeinket kellett
lemondanunk, aztán eljött a péntek este a minisz-
terelnök bejelentésével, majd a hétfő reggel: be-
zárunk! A vezetői értekezleten pillanatok alatt át-
mentünk „home office” üzemmódba.

Home office Suller Ildikónál

Aztán eltelt néhány hét, belerázódtunk a rendkí-
vüli helyzetbe. Olajozottan mennek a dolgok, saj-
nos, a legfontosabb összetevő – olvasók nélkül.
Kiköltöztünk az online felületre, az élet nem áll
meg. Folyamatosan figyeljük az Új Könyvek
jegyzékét, és javaslatot teszünk a beszerzésre. Ér-
keztetjük az új könyveket, amit a nyilvántartó osz-
tály feldolgoz.

Ellátjuk színcsíkokkal, elhelyezzük egy kiemelt
helyen az állományunkban, ha újra kinyitunk,

várni fogja az olvasókat. Folyik a digitalizált tartalmak tárgyszavazása, és az automatizált karakterfelismerés ellenőrzése. Ajánlójegyzéket készítünk az egyes, kritikus élethelyzetekhez kötődve – óvodába, iskolába készülődés, gyász, serdülőkör, szülők válása stb; valamint kisgyermeknevelők részére anyanyelvi-, mozgásnevelés, vizuális-, és mozgáskultúra témakörben. Elektronikus levelezésünk a kollégákkal, a külvilággal és az olvasókkal való kapcsolattartás fontos eszköze, hiszen a hivatali telefon most kiesik.

Home office Zantleitnerné Szebenyi Zsuzsannánál

Gyerekkönyvtári létszámunk egy fő 8 órás, és egy fő 6 órás könyvtáros. **Zantleitnerné Szebenyi Zsuzsanna** kolléganőmmel kiegészültünk egy, a szakmai gyakorlatát nálunk töltő fiatal lánnyal, aki az elektronikus kütyük és appok naprakész tudora. **Zantleitner Laura** életkorából adódóan jól ismeri a célközönségünk nagy részének igényeit, szokásait. Mindez, a már megszerzett szakmai tudásával párosulva nagy segítséget jelent a munkánk során.

A könyvtár legfőbb feladata most az olvasók online „szóval tartása”. Ebben nagyon sok kolléga

részt vesz, nem is választható külön, hogy mi gyerekkönyvtári és mi felnőtt könyvtári projekt. A könyvtár *Podcast* felülete ad otthont ezeknek a tartalmaknak, honlapunkon és facebook oldalunkon is újabb és újabb tartalmakkal jelentkezőnk, ezen kívül Laura ténykedése nyomán már az *Instagram*on is dübörgünk. Ezekre a felületekre kerülnek ki a mesefelolvasások, könyv, film, és diafilm ajánlók, a kézműves tartalmú videók, pályázati felhívások.

A már október óta futó *Betűkaland* olvasópályázat ötödik fordulója, hála **Szilassi Andrea** kolléganőnek, már online formában is hozzáférhető. Folyamatosan érkeznek levélben, személyesen és online a 4. forduló feladatlapjai is, mindezeket folyamatosan javítjuk.

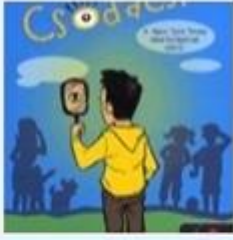

Legújabb pályázatainkat az élet ihlette: *Így tanulok itthon! Rajzpályázat* általános iskolásoknak három korcsoportban, illetve ugyanezen címmel *Tik-tok video pályázat* fiataloknak – felső tagozatos, középiskolás, egyetemisták/főiskolások célcsoporttal. A tervezés és kivitelezés fázisai után az olvasóké a terep, várjuk a beérkező pályamun-

kákat. A rajzpályázat beadási határideje 2020. április 30., az eredményhirdetés online, 2020. május 15-én lesz. A video pályázat beadási határideje 2020. május 15. eredményhirdetés május 29. A beérkező alkotásokat, illetve azok linkjét folyamatosan mentjük, a zsűri később értékeli.

Figyelünk, és facebook oldalunkon megosztunk minden olyan könyves hírt, vagy egyéb hasznos információt, ami segítheti olvasóinkat a szabadidő hasznos eltöltésében, ezekben a „társaság” és

„programhiányos” időkben. Kiemelten fontos, hogy az ingyenes tartalmak eljussanak mindenkihez, legyen az állandó ingyenes (Magyar Elektronikus Könyvtár, Dynamic Dűdű, stb.) vagy ideiglenesen hozzáférhető (Filmarchívum).

Sajtómegjelenésünk elsősorban e lap elektronikus hasábjain történt több ízben, illetve két alkalommal közreműködtünk televíziós interjúban.

<p>A fiú, aki imádta a matekot – Erdős Pál hihetetlen élete</p> 		<p>Könyv- és filmajánló: Csodácska</p>
<div style="text-align: center;"> <input type="text" value=""/> </div> <ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="245 1032 831 1137"> <p>Kézműves műhely: Patchwork tojás Tatabánya József Attila Megyei Könyvtár</p> <li data-bbox="245 1189 991 1294"> <p>JAMK filmek: Kézműves műhely Suller Ildikó gyermekzsinórral bevont tojások Tatabánya József Attila Megyei Könyvtár</p> <li data-bbox="245 1346 991 1451"> <p>JAMK filmek: Kézműves műhely Suller Ildikó gyermek tavaszi ajtódísz Tatabánya József Attila Megyei Könyvtár</p> 		<p>Könyvajánló: A kislány, aki meg akarta menteni a könyveket</p> <p>KÖNYVAJÁNLÓ: A KASTÉLY EGEREI</p>
 <p>Régies hatású bababútor</p>	<p>Könyvajánló: Hogyan írtam véletlenül egy könyvet?</p> 	<p>Diafilmajánló: Óreg néne őzikéje</p>

Válogatás a gyermekkönyvtár könyv- és diafilmajánlóiból, valamint kézműves ötletek megosztásából

FŐOLDAL

A MÚZEUM

GYŰJTEMÉNYEK

SKANZEN

MÚZEUMPEDAGÓGIA

GALÉRIA

A fák, amelyek megtaláltak – Gengeliczky László életrajzi könyvéről

MÁRKU MÓNIKA

2020. február 24-én a Tatabányai Múzeum zsúfolásig megtelt. Születésnapot és könyvbemutatót ünnepeltek a jelenlévők. *Gengeliczky László* fafaragó 75. születésnapját, és életrajzi könyvének megjelenését ünnepelték régi jó barátok, ismerősök, családtagok és mindenki, aki szereti és tiszteli a mi fafaragónkat, népművelőnket.

A múzeumban bemutatott kötet szerkesztője, tördelője és borítójának készítője *Ladányi András*, a benne található fotókat pedig *Fehér János* és *Ladányi András* készítették. A könyv a Tatabányai Múzeum gondozásában jelent meg.

Gengeliczky Lászlóról
Vágó-Lévai Katalin készítette a fotókat

A kiadvány két interjút tartalmaz, az elsőt 2008-ból, a másodikat pedig 2019-ből. Előbbi Tatabányán, a fafaragómester otthonában, az utóbbi pedig Budapesten, Ladányi András otthonában készült.

Ladányi András és Gengeliczky László ismertsége régi időkre, még az 1960-as évekre datálható. Barátságuk az 1970-es években alakult ki, mikortól együtt dolgoztak a Népházban. A beszélgetés mindkét alkalommal baráti, szívélyes hangvételű, évtizedes ismertséget tükröző volt.

Gengeliczky László 1945. február 25-én született Budapesten, munkáscsaládban. Hétéves korában került Bácsalmásra, mikor édesapja tanácselnöki tisztséget kapott a településen. Itt végezte általános iskolai és középiskolai tanulmányait is. Kiváló sportolóként 1963. őszén került Tatabányára, a TBSC körébe, amikor a sportklub sportolókat toborzott. Itt a Tatabányai Szénbányászati Tröszt Anyagellátó Üzemében dolgozott miközben munkásszállón lakott. Ekkor találkoztak először Ladányi Andrással, aki vājárként szintén a munkásotthon lakója volt. Amatőr képzőművészként 1964-ben csatlakozott a Bányász Képzőművész Körhöz, mellyel máig kapcsolatban áll.

Éless Bélával, akit szintén a munkásszállóról ismert ez idő tájt (1964. április) alapította meg a Bányász Színpadot, melynek ugyancsak a Népház adott otthont. Sportpályafutását egészségügyi állapota miatt abba kellett hagynia, a Képzőművész Körnek és a Bányász Színpadnak azonban hosszú éveken át tagja maradt, és nemzetközi sikereket is elértek a társulattal. (Jelenleg Orfeusz Társulatként működik.)

1968-ban feladta addigi munkáját az Anyagellátónál, és a Népház főállású népművelője lett. Közben magyar-népművelő szakos diplomát szerzett az ELTE Bölcsészkarán.

ingyenesen látogatható programokon vehetnek részt az érdeklődők.

A fotókat Schuck Mária készítette

Ez alkalommal már a 70. „előadásra” került sor március 12-én, Esztergom-Szentgyörgymezőn. A történelmi séta aktualitását nemzeti ünnepünk, s annak helyi vonatkozásai jelentették. A városrészben a forradalom- és szabadságharc centenáriuma jegyében, 1948-ban számos utcát neveztek el, az ahhoz kapcsolódó jeles személyiségekről. Ezeket végig járva, meg-megállva hallgattuk Menyhárt Csaba történelem tanár szavait. A kiadós séta címe és útvonala szerint: A Horváth Géza sortól a honvédtemetűg ismerkedhetett meg a kicsi, de lelkes csapat történelmünk e jeles korszakának esztergomi emlékhelyeivel. A kirándulás elején a Horváth Géza soron álló Trianon emlékműnél összegyűlt maroknyi érdeklődőt az antikvárium tulajdonosa, háziasszonya Mara köszöntötte.

Itt *Menyhárt Csaba* szólt röviden Horváth Gézáról. Ő a Tiborcszegi Horváth család sarjaként 1833-ban, tinnyi kisbirtokos családban született. Az esztergomi főgimnázium diákját a forradalmi lelkesedés a Pest vármegyei nemzetőrök közé vitte. Velük, az Esztergom vármegyeiekhez hasonlóan, Komáromba került. A szabadságharc legfiatalabb honvédei egyikeként részt vett a bácskai szerb felkelők elleni harcokban. Ezt követően ott volt a főbb csatatereken. A tavaszi hadjárat eseményiben a 34. honvéd zászlóalj kötelékében harcolt. Világosnál tette le a fegyvert. 1867 után hivatalt vállalt, a helyi honvédegylet egyik

szervezője volt. 1903-ban megírta emlékiratait és a következő évben halt meg.

Ezután a Vécsey utcán át a Klapka térre mentünk, röviden felidézttük az aradi vértanú és a komáromi vár feladója legfontosabb tetteit. Utóbbi helyszínen a bátrabbak és jobb hangú megemlékezők elénekelték a Klapka indulót. Ezután a Dessewffy és Andrássy (nem azonos a krahszahorkai előnevű grófi családdal!) utcákat róttuk. Majd következett a Nagysándor Józsefről elnevezett utca. Az ő tettei közül Menyhárt Csaba kiemelte az 1849. augusztus 2-i debreceni csatát, melyet a tízszeres orosz túlerővel szemben Görgei parancsára vállalt.

Nem sorolom a többi aradi vértanúról elnevezett és általunk végig járt utcákat, de végezetül még ki szeretném emelni Oltósy Pál (1818-1894), a szabadságharc századosa, Szentgyörgymező örökös díszpolgára emléktáblájának felkeresését. Ő a szabadságharcot követő békeidőkben jelentős üzleti vállalkozást működtetett a környéken. A magyar meggyfatermesztés, sétatot és szipkagyártás megteremtőjét tiszteli benne az utókor.

Menyhárt Csaba

1848/49-ben esztergomi épületekben és a katonaházakban tábori kórházat rendeztek be a

nagysallói és kéméni csaták sebesültjei számára. Később a Buda és Komárom ostrománál megsebesült honvédek is idehozták. De gonddal ápolták a hátrahagyott császári katonákat is. Meg kell említeni, hogy a kórház felállítása Palkovics Károly (1816-1897), helyi születésű kormánybiztos nevéhez fűződik. Az itt meghalt katonák sírjait látogattuk meg a Honvédtemetőben. Utunk végállomásán megkoszorúztuk több jeles személyiség, így Horváth Géza síremlékét is.

Horváth Géza emlékiratainak újabb kiadása Menyhárt Csaba forrásértékelésével, jegyzeteivel az idei Ünnepi Könyvhétre jelenik meg a Laskai Osvát Antikvárium kiadásában.

Számlálatlanul – Zsidó családtörténetek Tatabánya elődközségeiből (1896-1945) – Simonik Péter könyvéről

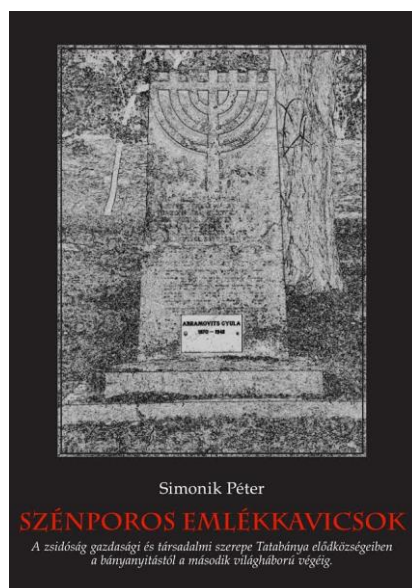
GYÜSZI LÁSZLÓ

Simonik Péter egy újabb nagy és alapos kutatáson alapuló munkával jelentkezik. De nézzük csak, milyen közvetlen előzményei voltak ennek a most készülő kötetnek.

2017-ben jelent meg a *Szénporos emlékkavicsok* (Tatabánya, Szenes Hanna Magyar-Izraeli Baráti Egyesület, 2017.) című monográfiája, amelyben a szerző a helyi zsidó közösség történetét dolgozta fel. Ez a kiadvány elsősorban átfogó képet kívánt nyújtani az elődközségek területén élt zsidóság gazdasági, társadalmi és politikai életben betöltött szerepéről, ugyanakkor elsőként adta közre az innen elhurcolt és munkaszolgálatban, vagy kon-

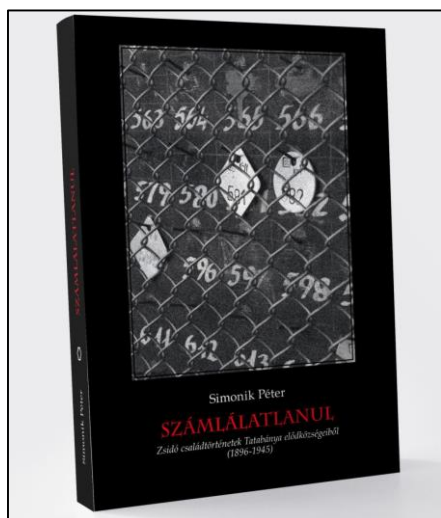
centrációs táborokban elpusztított személyek névsorát. Ez utóbbi, közel háromszáz személy születési és halálozási adatait összefoglaló táblázat is felhívta a figyelmet arra, hogy mennyire keveset tudunk a vészkorszakban meggyilkolt zsidó felekezetű szomszédok, ismerősök, munkatársak, barátok és osztálytársak életéről.

Minden emberi és szakmai elfogultság nélkül – és persze mellőzve a közhelynek számító „hiánypótlás” kifejezést – kijelenthetjük, hogy egy valóban hiánypótló kiadványról volt szó az előző kötet kapcsán. De nem csak a könyvek, hanem a számtalan tudományos igénnyel elkészített tanulmányok, előadások is nagyban hozzájárultak, hozzájárulnak a város és elődközségeinek történetének mind jobb megismeréséhez. De kiegészítik a MÁK Rt. történetét is és emberi arcát mutatják meg mindannak, ami a város kialakulásához, felemelkedéséhez vezettek.

Az előző gondolatot tovább folytatva bátran kijelenthetjük, hogy ezt a hiányt kívánta pótolni dr. Simonik Péter levéltári kutatómunkájával és az ennek során feltárt adatokon alapuló kötetének megírásával. A *Számlálatlanul. Zsidó családtörténetek Tatabánya elődközségeiből (1896-1945)* című könyv az előbbieken említett mártírnévsor alapadataiból kiindulva mutatja be a helyi zsidó közösség tagjainak mindennapjait, oly módon, hogy mindeközben rávilágít a makroszintű gazdasági, politikai és társadalmi változások lokális hatásaira is.

Fontos felhívnom a figyelmet – ismerve a szerző korábbi munkáit, sőt alkotó folyamatába is betekintve –, hogy Simonik Péter kutatómunkája során feltárta a Tatabánya Megyei Jogú Város Levéltára, a Tatabányai Múzeum, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (Budapest), a Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (Esztergom), a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár (Budapest), a Yad Vashem Intézet (Izrael) gyűjteményeiben őrzött helyi vonatkozású iratanyagait, amelyekről jegyzeteket és/vagy fénymásolatokat készített.

Dr. Simonik Péter forrásfeltáró tevékenysége során külföldi és hazai családtörténeti (genealógiai) fórumokon megjelent híradások segítségével felvette a kapcsolatot olyan tatabányai gyökerekkel rendelkező, zsidó származású személyekkel (USA, Tanzánia, Izrael, Németország, Portugália, Kanada, Magyarország), akikkel a későbbiekben részben elektronikus úton, részben pedig személyes találkozók keretében többórás strukturált interjúkat készített. A beszélgetések során megszerzett információk egy részét munkájába beépítette, a leszármazottaktól kapott korabeli dokumentumokat és fényképeket pedig az adott családokról szóló írsaiban illusztrációként fel is használta. Ezek a magángyűjteményekből származó, eddig még publikálatlan anyagok emberközelié teszik az olykor csak szikár tényeken alapuló történeteket. Kutatómunkája során a szerző feldolgozta a témában született szakirodalmi munkákat, valamint a szakmai folyóiratokban megjelent tanulmányokat. A helyi vonatkozású levéltári források

hiányosságai miatt szükségesnek tartotta különböző országos, megyei és helyi lapok 1896-1945 között megjelent lapszámainak átolvasását is, amelyek további értékes adatokkal gazdagították már meglévő jegyzeteit.

A rendelkezésre álló információkból különböző számítógépes adatbázisok készültek (pl. a mártírnévsor frissített változata, a holtta nyilvánított személyek névsora, a négy elődközség területén 1867-1947 között született, házasságot kötött és elhunyt zsidó felekezetű személyek anyakönyvi bejegyzésein alapuló kartotékrendszer) és ezek jelentették az alapot a kötet egyes fejezeteinek megírásához.

Az anyakönyvi bejegyzésekben szereplő személyes adatok segítségével valamennyi, Tatabánya elődközségeinek területén élt zsidó felekezetű személyről, felmenőről, leszármazottairól, valamint ha a rendelkezésre álló adatok erre lehetőséget nyújtottak, akkor oldalági rokonairól is családfák készültek, amelyek egyúttal az adott család történetét leíró (al)fejezetek alapjául is szolgálnak. Ezeket az alapadatokat egészítette ki a szerző, a családról és/vagy annak egyes tagjairól szóló levéltári dokumentumokban, valamint korabeli sajtótermékekben megjelent információkkal és az általa készített interjúk során elhangzottakkal.

A kötet lényegében családtörténetek sorozataként mutatja be a második világháború előtt az elődközségek területén élt zsidó közösség történetét és mindeközben igyekszik ki- és bemutatni a vész-korszak okozta embervesztést (ti. kiket pusztítottak el és milyen körülmények között).

Talán az előző gondolatokból is kitűnik: egy úttörő munkáról van szó, melyről eddig nem nagyon esett szó. Legfeljebb kisebb tanulmányokban, előadásokon jelent meg, került szóba, hogy a város, illetve elődközségeinek történetében van egy fehér folt, egy nem nagyon emlegetett népcsoport, melynek jeles képviselői sokat tettek a községért, a városért, az itt működő gyárakért – az egész település felemelkedéséért. A holokausztról évek óta tartó megemlékezések felhívták ugyan

minden településen az izraelita felekezetű emberek tragikus sorsára a figyelmet, de átfogó munkák, mint jelen esetben is, még nem nagyon születtek. Van a megyében egy lelkes kutató (-csoport), aki/akik már elkezdtek egy-egy település zsidó lakossága történetének kutatását, feldolgozását. Pl. Mocsá, Kocs.

Azt írja a szerző egy helyen, de beszélgetéseink alkalmával is mindig szóba kerül, hogy még soha senki nem számolta össze azt, hogy pontosan hányan, hogyan, mikor és hol pusztultak el az elődközségekben élt zsidó lakosok közül. A tatai holokauszt emlékfal az izraelita temető ravatalozójában egy nagyszerű kezdeményezés, de még koránt sem teljes és hibátlan. Névsor tehát alapvetően van, amely évről-évre javítandó, mert mindig újabb adatokat találunk, mi kutatók, és így a végleges névsor elkészítése lehetetlen. A névsor csupán nevekből áll, de nem látunk a nevek mögé, pedig fontos lenne megérteni, hogy az elődközségekben élt emberekről van szó, akik éppen úgy szerettek és gyűöltek, mint bárki más a nem zsidók között. Szomszédok, ismerősök, barátok, kollégák és osztálytársak voltak, és csak felekezeti hovatartozásuk tekintetében voltak „mások”. A rendszer pedig őket jelölte meg és pusztította el. Ezt a folyamatot úgy lehet a legjobban bemutatni, ha azt élettörténeteken keresztül tesszük, amelyben az emberi sorsok, a magyar és a nemzetközi történelem is megjelenik. Ettől lesz ez a könyv használható pl. az alap- és középfokú oktatásban, mert az emberekről szól és a gyermekekről, akik akár ők is lehetnének.

Ezzel az utolsó gondolattal el is jutottunk a vélemény és javaslat terén, hogy kiknek és miért is ajánljuk ezt a kötetet, illetve a várható folytatást is. Mert erre is gondolni kell, mivel olyan hatalmas anyag gyűlt össze a kutatások, interjúk során, ami ebbe a kötetbe már terjedelmi okokból sem fér bele, de a koncepcionálisan kiválogatott és összeállított névsorba sem.

Szólnom kell a könyv használatát megkönnyítő szerkezeti kialakításról, az eligazodást segítő mutatókról is. A könyvben szereplő nevek és mögöt-

tük a személyek és családjaik története tematikusan csoportosítva található meg. Pl. Bányavezetők, vagy MÁK tisztviselők, alkalmazottak, vagy az iparosok, kereskedők, vendéglátósok blokkja. De a pontos névmutató, a mártírok névsora betűrendben, fényképek és azok pontos megnevezése.

Dr. Simonik Péter. Fotó: Vágó-Lévai Katalin

Szeretném felhívni a figyelmet a pontos hivatkozásokra is. Ez is megmutatja a Tisztelt Olvasónak, hogy egy hatalmas és pontos kutatói munka áll a közölt családtörténetek mögött; és amelynek alapján bárki utána tud nézni a továbbiaknak, ha érdeklő még egyéb részlet.

A megjelent kötetet ajánlom az oktatásban résztvevő pedagógus kollégáknak, a diákoknak, a város történetét kutatóknak, az izraelita hitközség története iránt érdeklődők számára, a holokauszt kutatóknak. Azaz sokaknak. A szerző, dr. Simonik Péter nem szeretett volna egy „zsidós” könyvet készíteni, hanem arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a mai Tatabányán számos olyan jól ismert épület van, amelynek létesítésében ezen családoknak volt szerepük, csak már senki nem tud róla vagy csak kevesen. Pl. Szayer vendéglő, amit Vogl Dóri kocsmájának hívtak 1938 előtt és ott alakult a TSC. Az Edison mozi, amelyet Abramovicsék építettek, de mindenki csak Szabadság moziként ismer. A Roberto Cukrászda Braun Mór vendéglője volt korábban és a Grill Bár pedig Krausz Samu, majd Sebő Lajos végül Spielmann Jenő üzlete volt. A MÁK Rt. vezetőiről pedig ne is beszéljünk...!

Helytörténeti séta Bánhida erőműi lakótelepén

NAGYNE SÁRI ALIZ IMOLA

2020. március 7-én, reggel 10 órakor vette kezdetét az idei év első helytörténeti sétája a Bánhidai Erőműi lakótelepén, melyet a Tatabányai Múzeum Baráti Köre szervezett. A könnyed sétára előzetesen lehetett regisztrálni e-mailben *Izsák Zoltán*-nál, vagy személyesen a Tatabányai Múzeum információs pultjánál. A meglehetősen szép számban összegyűlt tömeghez az égiek is kegyesek voltak, hiszen verőfényes napsütésben tehetjük meg ezt a mindössze két órás sétát. A csapatot Izsák Zoltán fogta össze és terelgette a helyes irányba; a lakótelep történeti háttérével pedig *Dallos István* fotóművész ismertetett meg minket. Az összegyűltek között jó pár „telepi” lakos is részt vett, és tiszteletét tette *Szücsné Posztovics Ilona* polgármester asszony, továbbá a terület helyi képviselője, *Lusztig Péter* is.

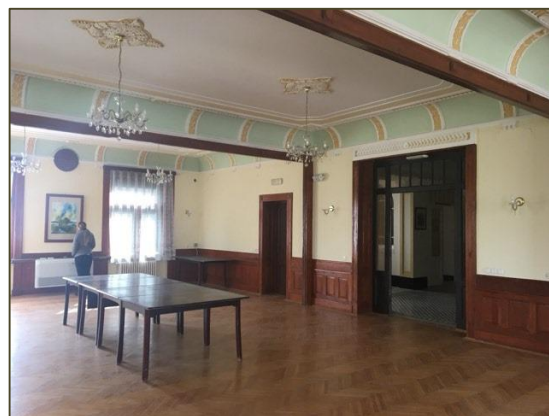
Az egykor bánhidai vasútállomástól, mint gyülekező pontról indultunk el az ONCSA telep felé, amely nem képezi szerves részét az erőműi lakótelepnek, mégis, az idők folyamán a két lakótelep szinte egybe olvadt.

ONCSA telepi tipusház. Fotók: Nagy Jenő Zoltán

Maga az ONCSA egy mozaikszó, mely az Országos Nép- és Családvédelmi Alapot jelenti. A program a lakhatási probléma megoldását, egyúttal a népesség magtartását tűzte ki célul azáltal,

hogy szerény anyagi körülmények közt élő nagycsaládosok kedvezményes hitelkerettel kaptak házat, és mellé telket. A házak típustervek alapján valósultak meg. Bánhidán összesen 30 ilyen házat építettek fel 1938-44 között. A programban résztvevő családok védőnői és orvosi látogatásban is részesültek. Ugyan 1944-ben megszűnt az ONCSA rendszer, de az itt lakók 1951-ben kedvezményes áron, 4 ezer Ft-ért megválthatták házaikat.

Az egykori bánhidai kaszinó kívülről és belülről

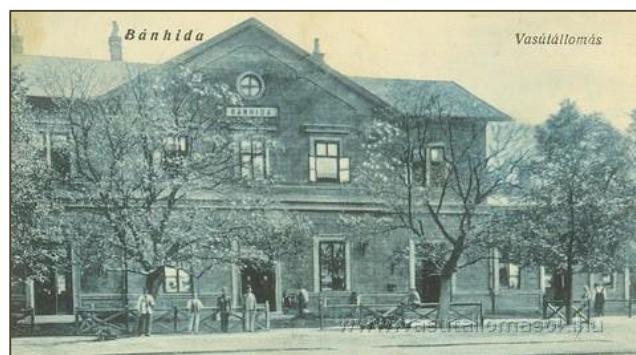
Sétánk második állomása, már a szó szoros értelmében vett erőműi lakótelepen történt. Az itt lakók közül sokan mondták, hogy „*az erőműi lakótelep régen város a városban volt.*” Annyi bizonyos, hogy kevés része volt a városnak ennyire jól megtervezve, mint ennek a lakótelepnek. 1929-1970-es évekig szinte folyamatosak voltak a fejlesztések. Az első építkezések 1929-36 között zajlottak. Ekkor épült meg az igazgatói, aligazgatói, a könyvelői, a pénztárosi, a 16 altiszti és 12 munkáslakás. A tervek legnagyobb hányadát Almási Balogh Lóránt szerkesztette, aki a számos magyaros motívumot csempészett tervrajzaiba. Bár a

felújított házakon kevésbé, de a kertkapukon például a tulipán motívum, mint a férfierő megtestesülése, még sok helyen látható. A további években épült egy orvosi rendelő, társasházak és kertes házak sokasága, vegyesbolt, hentesbolt, fodrászat stb. Még 1951-ben a lakótelepi lakásokat távfűtésbe kötötték, hogy ezzel is könnyítsék az ottlakók életét. Az erőműi telep építése az 1970-es években fejeződött be. 1994-ben az itt lakók is lehetőséget kaptak az otthonaik megvásárlására – kedvező feltételek mellett.

Altishti ház

A lakótelep megtervezése és felépítése magával hozta a kor számos innovációját is. A lakótelep építésével egy időben megnőtt a villamosenergia iránti igény. Verebély Lászlóban már 1923-ban körvonalazódott a Dunántúl villamosítási terve, de sajnos a hazai piacon erre nem talált befektetőket. 1924-ben, Londonban került sor az Első Energia Világkonferenciára, ahol Verebély felkeltette az angol befektetők érdeklődését, így megvalósulhattak a nagyszabású tervek. Létrejöhett maga a Bánhida Erőmű, amelybe 8 kazánt és 3 db főturbinát, plusz egy házi turbinát építettek be; a Bánhida – Budapest távvezeték, végül a Bánhida vasútvonal villamosítása is megvalósult.

A kép forrása: http://pctrs.network.hu/clubpicture/2/5/3/_/tatabanyabanhida_felsogalla_alomas_253223_92708.jpg

Az MKE 52. Vándorgyűléséről

HONLAPHÍR¹

Barátné Prof. Dr. Hajdu Ágnesnek, az MKE elnökének levele:

„Tisztelt Tagtársak!

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Elnöksége 2020. április 1-én tartott elnökségi ülésén áttekintette az 52., Budapestre, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemre tervezett vándorgyűlés szervezésének helyzetét.

Sajnálattal kellett megállapítani, hogy a vándorgyűlés szervezése, az elnökség és a szervező kollektíva minden erőfeszítése ellenére, az ismert járványügyi helyzet következtében ellehetetlenült, sem technikai, sem munkatársi oldalról nem lehet biztosítani ennek az országos nagy rendezvénynek a lebonyolítását. A vezetőség egyértelműen kinyilvánította, hogy a résztvevők egészségének megóvása a legfontosabb prioritásunk.

Mindezek figyelembevételével az Elnökség úgy határozott, hogy lemond az idei könyvtáros vándorgyűlés megszervezéséről.

A vándorgyűlés programjával összefüggő, de önállóan is lebonyolítható pályázatok, elismerések közül meghirdetésre kerül az Év Fiala Könyvtárosa pályázat, az MKE Emlékéremre jelölés, és lehetőség lesz a Fitz József díj odaítélésére is.

Az Elnökség köszönetét fejezi ki mindenkinek, aki a vándorgyűlés eddigi előkészületeiben, szakmai, kulturális vagy egyéb programjainak szervezésében közreműködött, ötleteivel, kezdeményezéseivel segítette munkánkat.

Reméljük, hogy ez a befektetett munka nem vész kárba, és a következő vándorgyűlés szervezése során hasznosítható lesz!

[Hivatalos tájékoztató levél](#)

2020. április 6.

Közgyűteményi szervezetek közös állásfoglalása a KJT változtatásáról

HONLAPHÍR²

Barátné Prof. Dr. Hajdu Ágnesnek, az MKE elnökének levele.

Tisztelt Kollégák! Kedves Tagtársak!

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) véleményezésre 2020. április 9-én 17.45-kor kapta meg a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló előterjesztés tervezetét.

Szervezetünk – a nagyon nehéz időkeretet adta lehetőségek függvényében – együttműködve egyesületi szervezeteinkkel, tagtársainkkal és konzul-

¹ Forrás: <https://mke.info.hu/>

² Forrás: <https://mke.info.hu/>

tálva társszakmai szervezetekkel szakmai véleményyt alakított ki és elnökségi döntés alapján csatlakozott a Közgyűjteményi és közművelődési szervezetek állásfoglalása a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról című törvényjavaslatról c. dokumentumhoz.

Hálásan köszönjük ezúton is, hogy egyesületi szervezeteink és tagjaink áldozatos munkáját és kimagasló részvételét a véleményezési szakmai munkában a nagyon nehéz és emberpróbáló körülmények között is. Az elmúlt három napban 20 szervezetünktől/szekciónktól és mindhárom együttműködő társult tagunktól (Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesülete, Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesülete, Könyvtárostanárok Egyesülete) kaptunk szakmai észrevételeket és javaslatokat, amelyek közel 80 oldalnyi terjedelmet jelentenek. Ezek szintézisére került sor a szakmai véleményezés elkészítésekor.

[Közgyűjteményi szervezetek közös állásfoglalása](#)

[MKE jogszabály-véleményezés](#)

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége a véleményezésre kapott anyagot eljuttatta a társzakmai szervezetek (Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma, Egyházi Könyvtárak Egyesülése, Informatikai és Könyvtári Szövetség, Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége) részére és a kapott álláspontokat lehetőség szerint megjelenítette a végleges szövegben.

Az Magyar Könyvtárosok Egyesülete úgy gondolja, hogy az együtt megfogalmazott szakmai észrevételeink és javaslataink figyelembevétele rendkívül fontos az egyeztetések során. Az MKE kiemelt prioritása, hogy a jelenleginél egy sokkal jobb, vonzóbb foglalkoztatási és jövedelmi helyzetet tudjon biztosítani a jövőben a munkavállalók számára a közgyűjteményekben. Mi és társ-szervezeteink együtt minden erőnkkel ezen dolgozunk és ezt fogjuk tenni a jövőben is.

A törvénytervezet tekintetében nyomatékosan kértük azonnali hatállyal történő visszavonását, érdemi szakmai konzultációra bocsátását, illetve a

kormányzati elképzelés bevezetésének későbbre halasztását.

2020. április 14.

Pályázati felhívás „Az év fiatal könyvtárosa-díj” elnyerésére

Az MKE és az IKSZ ismét meghirdeti a 35 évnél fiatalabb kollégák számára „Az év fiatal könyvtárosa-díj” elnyerésére irányuló pályázatát. Pályázni az 'A' vagy a 'B' pontban foglaltaknak megfelelő tartalommal lehet.

1. **Egy szakterületi gyakorlatból származó téma még nem publikált írásbeli kidolgozásával.**
2. **Projekt bemutatást tartalmazó, szabadon választott műfajú (diabemutató, film, hangjáték, riport, stb.) anyag elkészítésével.**

Az előző években nem nyertes pályamunkák a pályázati feltételek megfelelése esetén ismét benyújthatók. Nem lehet díjazott az, aki a díjat az előző 4 év valamelyikében már elnyerte. Szakdolgozat pályamunkaként nem nyújtható be!

Pályázati feltételek:

- **Jelölés.** A díjra a pályamunkát összeállító fiatal munkahelyének, vagy az MKE / IKSZ valamely szervezetének jelölnie kell. Nem lehet díjazott, aki a díjra jelölésről nem tud, azt nem fogadja el.
- **Életkor.** A jelölt a pályázati határidő napján (2020. június 2.) nem lehet idősebb 35 évesnél.
- **Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottság.** A jelöltnek a jelöléskor könyvtáros munkakörben aktív foglalkoztatottnak kell lennie és rendelkeznie kell legalább 3 év könyvtári munkakörben eltöltött munkaviszonnyal.
- **Formai kritériumok betartása.** Terjedelem 20-50 A/4-es oldal, 12-es betűnagyság, 1,5 ös sortáv, Times New Roman betűtípus. Lejátszható bemutató esetében maximum 15 perces időtartam.

A pályázati dokumentációnak kötelezően az alábbiakat kell tartalmaznia:

- **Jelölési űrlap** (letölthető az MKE / IKSZ honlapról)
- **Pályamunka**
- **A pályázó szakmai életútjának ismertetése** (ennek részeként publikációs lista)
- **A megvalósulásnak teret adó intézmény bemutatása.**
- Nem kötelező, de bírált tartalom: **Bármilyen**, a pályázó által fontosnak tartott **meléklet**

A pályázati dokumentációt lehetőség szerint nyomtatott (1 pld.) és elektronikus formában is (1 pld.) kérjük benyújtani.

A pályázatok bírálata a díj Alapító Okiratában foglalt szempontok/pontozás szerint történik.

A feltételeknek nem megfelelő, vagy hiányos dokumentációjú pályázatokat a kuratórium érdemi értékelés nélkül elutasítja!

Beérkezési határidő: 2020. június 2. kedd, 14.00 óra.

Az elismerés ünnepélyes átadására az MKE 52. Vándorgyűlés nyitó plenáris ülésén (Budapest, 2020. július 16.) kerül sor. A címmel elismerő oklevél, pénzjutalom (100 e/Ft), valamint egyéb szakmai támogatás jár. Az Év fiatal könyvtárosa díj mellett, arra érdemes pályázó esetén a Kovács Máté Alapítvány anyagi támogatásával az Év fiatal könyvtárosa díj különdíja is kiadható.

A pályázat benyújtható személyesen (Országos Széchényi Könyvtár – MKE Titkárság 439-es szoba) vagy postai úton (Magyar Könyvtárosok Egyesülete 1827 Budapest, Budavári Palota “F” épület), elektronikus dokumentumok beküldése esetén: mke@oszk.hu

Díjátadó az MKE 51. Vándorgyűlésén, Székesfehérváron. A kép forrása: [Könyvtárvilág](#)

MÁRKU MÓNIKA ÖSSZEÁLLÍTÁSA**2020 március**

1.

Álarcokat készítettek : [hír]. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 053. sz. (2020. március 3.), p. 4.

- Maszkoló kézműves foglalkozás a sári könyvtárban.

2.

Gondolatok a megújuló könyvtárról : világos, izgalmas intézmény nyit ősszel / cserteg. - In: A Mi Tatabányánk : Tatabánya Város Önkormányzatának magazinja. - 10. évf. 02. sz. (2020. február 27.), p. 18-19. - ill.

- A felújítás alatt álló József Attila Megyei és Városi Könyvtár szolgáltatásairól, megújuló funkcióiról.

3.

Könyveket kínál a kultúrház : [hír]. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 071. sz. (2020. március 24.), p. 2.

- Bajóton a könyvtárban szükségtelenné vált könyveket ingyen adják a helyi lakosoknak.

4.

Nyugdíjas lett az igazgató / Walczer Patrik. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 055. sz. (2020. március 5.), p. 1. , 5. - ill.

Tartalom: Vízben állva mentette a köteteket az árvíz elől : nyugdíjba vonul az esztergomi Helischer-könyvtár igazgatója

- Kovátsné Várady Eszter az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár igazgatójának pályájáról.

5.

Programok : Oroszlány. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 054. sz. (2020. március 4.), p. 5.

- Az oroszlányi Kölcsey-könyvtár gyermekkönyvtárának Harry Potter Kubfoglalkozásáról. Programajánló.

MÁRKU MÓNIKA ÖSSZEÁLLÍTÁSA**2020 április**

1.

6 éves lett az Olvasólámpa / Horváth Szabolcs. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 6-7. - ill.

- 2020. februárjában ünnepelte fennállásának 6. évfordulóját a JAMK Olvasólámpa köre. A februári összejevetelen nemcsak a születésnapot ünnepelték, hanem Csoóri Sándorra is emlékeztek.

2.

A Bányász Képzőművészeti Kör kiállítás megnyitójáról / Tari-Székely Karola. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 6. - ill.

- 2020. február 26-án a Bányász Képzőművész Kör kollektív tárlatának megnyitójáról a JAMK Népház úti fiókkönyvtárban.

3.

A könyv oldja a bezártságot : Maradj otthon! - három-három olvasnivalót ajánlanak a könyvtár munkatársai / Hittaller Andrea. - In: Kisalföld : a család napilapja : komáromi kiadás. - 75. évf. 088. sz. (2020. április 15.), p. 8. - ill.

- Mikolasek Zsófia és Suller Ildikó, a tata-bányai József Attila Megyei Könyvtár könyvtárosai a járvány idejére három felnőttnek szóló és három gyermekkönyvet ajánlanak olvasásra.
- 4.
- A könyvtár most is nyitott olvasóira / Sugár G. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 097. sz. (2020. április 25.), p. 4.
- A JAMVK online szolgáltatásokkal áll olvasói rendelkezésére.
- 5.
- Az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének beszámoló taggyűlése és szakmai programja / Márku Mónika. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 26-27. - ill.
- 2020. február 11-én, az Országos Széchenyi Könyvtárban tartotta idei első közgyűlését az MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete. A beszámoló taggyűlést rövid szakmai program, majd egy kiállítás meglátogatása zárta.
- 6.
- Csajos nap a gyermekkönyvtárban / Suller Ildikó Tünde. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 21-22. - ill.
- 2020. február 22-én Csajos nap címmel tematikus napot tartott a JAMK gyermekkönyvtára lány olvasóinak. Meghívott vendég, Bodor Attila, „A tél menyasszonya” című könyv szerzője volt.
- 7.
- Digitális kompetenciafejlesztés a tarjáni községi könyvtárban / Tomasovszky Edit. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 16-17. - ill.
- Digitális kompetenciafejlesztés című előadássorozat a tarjáni községi könyvtárban.
- 8.
- Dirmeg-dörmög... / Goldschmidt Éva. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 24. - ill.
- A tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár Gyermekkönyvtára is csatlakozott az Országos Medve-héthez, így 2020. február 3-7. között mintegy 9 ovis csoport látogatott el a könyvtárba macis foglalkozásra.
- 9.
- Együtt az olvasóvá nevelésért : Szakmai nap óvodapedagógusoknak, tanároknak és könyvtárosoknak / Suller Ildikó Tünde. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 4-5. - ill.
- 2020. február 17-én szakmai napot tartottak a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban óvodapedagógusoknak, tanároknak és könyvtárosoknak Együtt az olvasóvá nevelésért címmel.
- 10.
- Ezekben az időkben sem engedik el az olvasók kezét : új igazgatót neveztek ki az esztergomi könyvtár élére / Pörtl Zoltán. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 079. sz. (2020. április 2.), p. 5. - ill.
- Sczmöltz Margit (1972-) pályájáról, terveiről, az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár feladatairól, írói tevékenységéről.
- 11.
- Gyüszí László (1929-2019) halálára / Horváth Géza. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 25-26. - ill.

- Nekrológ Gyüszli László (1929-2019) pedagógus, helytörténész, Tatabánya díszpolgárának halálára.
- 12.
- Igazgatóváltás az esztergomi könyvtárban : [honlaphír]. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 15. - ill.
- 2020. március 21-től Schmöltz Margit vezeti az esztergomi Helischer József Városi Könyvtárat.
- 13.
- Interjú Stancsics Erzsébettel az Országos Táncsics Művészkör történetéről / Stancsics Erzsébet ; Borbély Ilona. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 17-18. - ill.
- Borbély Ilona interjúja Stancsics Erzsébettel az Országos Táncsics Művészkör megalakulásáról, működéséről.
- 14.
- Író-olvasó találkozó Dóka Péterrel / Dományi Zsuzsanna. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 23. - ill.
- A tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtárban Dóka Péter író tartott író-olvasó találkozót 2020. február 10-én.
- 15.
- Író-olvasó találkozó Vértessomlón / Horváth Szabolcs. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 19-20. - ill.
- 2020. január 30-án a Vértessomlói Művelődési házban Horváth Szabolcs költő-könyvtáros tartott író-olvasó találkozót.
- 16.
- Könyvtár az interneten : a megyei bibliotéka a járvány idején sem hagyja olvasnivaló nélkül az embereket / Hittaller Andrea. - In: Kisalföld : a család napilapja : komáromi kiadás. - 75. évf. 084. sz. (2020. április 8.), p. 8. - ill.
- A tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár internetes szolgáltatásai és a könyvtárosok tevékenységei a járványhelyzet miatt bezárt intézményben.
- 17.
- Lévai Ádám grafikus kiállításáról / Tari-Széky Karola. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 5. - ill.
- 2020. január 8-án Lévai Ádám grafikusművész, tanár kiállításának megnyitójára került sor a JAMK Népház úti fiókkönyvtárban Lélekben mártózó címmel. A kiállítás 2020. január 8-tól február 21-ig volt megtekinthető.
- 18.
- Mesesarok 2020. / Suller Ildikó Tünde. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 22. - ill.
- A JAMK gyermekkönyvtárának Mesesarok című programsorozatában idén először Szűcsné Posztovics Ilona polgármester asszony, majd Mikolasek Zsófia könyvtár igazgató olvasott mesét az érdeklődő gyerekeknek.
- 19.
- Okosórákról és okoskarkötőkről a NetNagyi klubban / Szilassi Andrea. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 7-10. - ill.

- Szilassi Andrea a februári NetNagy klubon az okosórák és az okoskarkötők használatáról, hasznosságáról tartott előadást.
- 20.
- Online látogathatjuk a könyvtárat / Petrik J. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 079. sz. (2020. április 2.), p. 2. - ill.
- A járványügyi helyzetben a tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár is az online térben várja olvasóit.
- 21.
- Online térben a könyvtár : a járvány időszakában is állnak az olvasók rendelkezésére / S. G. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 085. sz. (2020. április 9.), p. 12. - ill.
- Napi frissítésű online tartalmak a JAMVK honlapján, a járványhelyzet miatt. Digitalizálás, internetes szolgáltatások.
- 22.
- Rajzokat és filmeket is várnak : a járvány közepette sem unatkoznak a könyvtár munkatársai / S. G. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 089. sz. (2020. április 16.), p. 12. - ill.
- A JAMVK gyermekkönyvtárának és KSZR osztályának munkájáról.
- 23.
- Rajzpályázatot hirdet a múzeum [sic !] : [hír]. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 087. sz. (2020. április 14.), p. 4.
- "Így tanulok otthon" címmel gyermekrajz-pályázatot hirdetett a JAMVK gyermekkönyvtára.
- 24.
- Régi könyvek új polcokon / Prokl Violetta. - In: Kisalföld : a család napilapja : komáromi kiadás. - 75. évf. 078. sz. (2020. április 1.), p. 8. - ill.
- Az új helyre költöző Kuny Domokos Múzeum Könyvtárának gyűjteményéről, történetéről, a költözés jelenlegi állapotáról.
- 25.
- Silva klub Tatabányán / Zantleitnerné Szebenyi Zsuzsanna. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 10. - ill.
- Pétercsák Maxim, a Silva klub vezetője a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban tartja minden hónapban agykontroll foglalkozásait.
- 26.
- Színészházaspár az esztergomi könyvtárban (Szűcs Nelli és Trill Zsolt) / Hámosné Szőke Anna. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 14-15. - ill.
- Az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár Könyvtári beszélgetések programsorozatának február 10-i vendégei Szűcs Nelli és Trill Zsolt színművész házaspár volt. A művészekkel Bánhid Vajk beszélgetett. A rendezvényen Popovics György kitüntetésben részesítette Kovátsné Várady Eszter könyvtár igazgatót.
- 27.
- Tárlatokat, koncerteket is szerveztek a versünnepeken : a magyar költészet napja megyei megnyitója Tatabányán zajlott / Sugár Gabi. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 085. sz. (2020. április 9.), p. 5. - ill.
- Megyei költészet napi megemlékezések 1964-2011 között, könyvtári adalékokkal. A MNL KEM-i Levéltár anyagai alapján.
- 28.
- Teleki Balázs ortopéd főorvos járt a könyvtárban / Hámosné Szőke Anna. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online

utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 12-13. - ill.

- Az esztergomi Helischer József Városi Könyvtár Köztünk élnek sorozatának január 27-i vendége dr. Teleki Balázs ortopéd főorvos volt. A beszélgetést Sinkó Gyula vezette.

29.

Thatha arx regia. A tatai vár metszetábrázolásai a XVI-XVII századból - könyvismertető / Horváth Géza. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 28. - ill.

- Horváth Géza könyvismertetője Kiss Vendel: Thata Arx regia. A tatai vár metszetábrázolásai a XVI-XVII. századból (1998) című helytörténeti kiadványról.

30.

Turizmus anno... / ifj. Gyüszi László. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 29-34. - ill.

- ifj. Gyüszi László turizmustörténeti írása a Budapest székesfőváros iskolai kiránduló vonatai sorozat 8. és a 18. számú kiadványa (Tatabánya, Vértes-hegység) alapján.

31.

Új könyvek az olvasóknak : nem számolnak fel késedelmi díjakat ezekben az időkben / S. G. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 101. sz. (2020. április 30.), p. 12. - ill.

- A JAMVK szolgáltatásai : állomány gyarapítás, KSZR.

32.

Új otthonra letek az évszázados könyvek : a vár tornyából a volt városi rendelőintézet épületébe költözött a múzeum szakkönyvtára / G. D. V. - In: Komárom-Esztergom Megyei 24 Óra. - 31. évf. 090. sz. (2020. április 17.), p. 5. - ill.

- A Kuny Domokos Múzeum szakkönyvtára története, Horváthné Ékesi Gabriella könyvtáros mai munkája.

33.

Városunk, múltunk sorozat 7. kötet: Az Eggenhofer család / Kuglerné Szuroviák Szilvia. - In: Kemlib [Elektronikus dokumentum] : a Téka Téma online utóda. - 010. évf. 01/02. sz. (2020. január/február), p. 11-12. - ill.

- 2020. január 20-án az esztergomi Helischer József Városi Könyvtárban mutatták be Eggenhofer Kinga és dr. Osvai László Az Eggenhofer család című kötetét, mely a Városunk, múltunk sorozat 7. kiadványa.